Контрольный экземпляр

Массо а мехкий пролетареш, вlашагlхкето!

Серлало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» — ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА, И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадуьл 1923 шера дензэ • ШИНАРА, 17 АПРЕЛЬ, 1979 ШУ. • № 46 (6622). • Мах 2 кепиг.

КПСС ЦК, СССР Министрий Советс, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК

КПСС ЦК-и, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о, ВЛКСМ ЦК-о зэй партен Советски пачхьалкхехьа принципиальни интернационалистски политики ларде а луьцуш, промышленни предприятейн гlуллакхийн, колхозийн, совхозийн, ведомствайн учрежденейн коллективашка, тlеман дакъошна подразделенешна, хlора хийтта къахьстачу гражданашка ешна предложенеша царна лоаш дари хьал а лоцуш социалистийн тlайнйдаб В. И. Ленин вуь 109 шу дизара хетадаьчу Еррингсоюзни коммунистически субботникашха кьаlоадаьчу ахчах 75 процент Китайс оьккарий хьисьяе агресси ельча вежарашха йолча Вьетнамо новкъосталла дара фонде хьоьладара хьажьехьа.

Цу гlуллакхо цlаьхка хьагойт советски нах Вьетнама Социалистически Республика халкъаца чlоагlа барт-цхьоагlо болаш хилар, китайски агрессе зе дань бола цун халкъа боахам юхаметтаоттабара вежарашха новкъостал де кийча хилар.

КПСС ЦК, СССР Министрий Совет, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК тешаш я Еррингсоюзни коммунистически субботнике хьинаре дакъа лацарца советски наха турпалча вьетнамски халкъацара интернационални барт-цхьоагlо чlоагlъечна шоашхара доагlаш дола дакъа юкъехьаргхиларах.

1979 шера Еррингсоюзни субботникашках хьаlоадаьча ахчах юхадиса дакъа дlадохийтаргда Советски Союза краяшка, областашка, районашка, городашка специализировании берий дарбан учрежденешк (больницаш, поликлиникаш, санаторешк, хьун школаш) хьагьяра.

Парте тlахьех

Гергахоачаш летт Цхьоаллагlа май — империализмана духьала, машера, демократена, социализмана тlехьа лоаттабеча къовсамо къахьегамхой дунен халкъашта юкъерча солидарноста Ди. Берригача советски наха санна Нохч-Гlалгlайчен къахьегамхоша а тlа-тlа шерагlа йоарживу цу башха-дикача цlоя сийна социалистически ях. Белстани къахьегамен цlейна накъболаш цар тlехкхоачалъяй продукции меьшала эккара хьалхарча квартала плен. Шоай бола дикка тоабеьб гlишлоньечар. Хьалхарча квартала гlишлой-монтажни бехкий план 105 процент кхоачашъяй цар. Юрташкарча къахьегамхоша хургболча хьунъяма дика лерд йоллаш летт. Республика хьалха летточа предприятей — ацетонови завода, Грозненски швейни объединене, Гl. Ахриева цlерагlча «Электроинструмент» завода коллективаша республика беррига къахьегамхой тlакьийзаб укх шера апрела бетта заденаш, пятилетка дешлагlча шера плани социалистически декхараш тlехкхоачеш дара духьа Майна хьалхара социалистически ях йоарживе аьнна. Из тlахьехам шерра хьалпаьцаб республика промышленни предприятешка, колхозашка, совхозашка, гlишлош ечa, транспорте, берригача къахьегача коллективаша.

КПСС Центральни Комитето I Майна кетадеча Тlахьехамаша кхы тlа а айдаьд Нохч-Гlалгlайчен къахьегамхой политически къахьегамен хьинар. Дог тlера тlайнйцад цар:

Советски Союза къахьегамхой! КПСС XXV съезда исторически решенеш кхоачашьяра духьа къовсам лоттабе, дегlаеначa социализма торенех бизза пайда эца тьяна! — яхача парте баьча тlахьехамцара дешаш.

Советски наха хьалхашка даккхар оттадеш, парти эггара хьалха шиц бlухоша — коммунистешка кхайк:

Коммунистиш! КПСС XXV съезда решенеш кхоачашьяра тlехьа, балха эффективности дикани пачхьара тlехьа берригача лакьо лоттабеча къовсама дьалха хила!

КПСС XXV съездо оттаь lальмате йоккха социально-экономически программа кхоачашьяр берригача советски декхара юкъера гlуллакх да. Цудухьа профсоюзашка кхайкаш парте йоах:

Советски профсоюзаш! Хьинаре дакъа лаца коммунистически обществени гlулакхаш деал дечa, политически, боахама, социально-культурни декхараш къестадеча! Эргайоаздам тоаеш социалистически ях къахьегамца коммунистически гlулакх лепедара тlахьаре болама!

Кагий нехи мехкарийн, шиц тешаме гlончан низ бола резерви — ленински комсомол тlахьех парте энанеш, культура, профессионални говзал кораерзае, коммунизмана тlакьаре хьинаре, сакхетаме къовсамхой хила.

Советски наха башха-дика толамаш дека низ талар да кхьинйй доттагlал, Коммунистически партена, цун ленински Центральни Комитета гонахьа вйзха кхотабенна уж хилар. Цудухьа тахан чlоагlа раьза болаш тlаэц цар:

Дахьала хилда вай социалистически Даьхен берригача халкъийн народностийн вежаралаза доаь доттагlалли йоккхйоаца цхьоагlон!

Деахьала хийла Советски Союза ленински Коммунистически парти — Советски обществана кулгал дун йостам толен низ!

Дахьала хийла йоаэргйоаца партен халкъен сийлахьйоккхо цхьоагlо! яха дешаш.

Промышленноста болхлошка, гlишлоньерашка, юрта боахаме къахьегаршка кхайкаш парте царна хьалхашка уттаду корта бола кхьаьда декхараш: производственни низалаш сихагlа кораерзае а церех дикагlа пайда эца а, керда техника, прогрессивни технологи хьалхьа летта опыти сихагlа балха юкъехьахь, производственни низалаш объекташ шоай хеннахьа хьалзь яха, дика, кхом баш, хlанзарча технически лаpда тlа гlишлош хьалъе, юрта боахама механизаци химизаци, латташа мелиораци яра темпаш сихьа, производствана специализаци концентраци еляа дегlаюхуьла, латташ, техника, удобренеш, берригача материальни ресурсаш кхом баш пайда эца, латтанцарен къайбйн продукци дукхагlа яьккха, къахьегам вlаштlехьбеккхарен кердача технологен прогрессивни методашта шерагlа нинь теле.

Советски Союза гражданашка кхайкаш парте тlахьех:

Чlоагlа лора е а лисаш а яха социалистически доьлахье! Мехка берригача торонаш рухьвахи дика, дас санна пайда эца, вай lалам лораде!

Балха тlа дисциплина йолаш, хьаьнала къахьегаш, хlаман кхом баш, производствах дог лазаш хlора саг хилара дукхагlча дахъе тийша де вай толамаш, парте вайна хьанхенна оттадеь декхараш кхоачеш. Цудухьа парте йоах:

Советски Союза къахьегамхой! Къахьегама дисциплина чlоагlъе, хlора балха минут лораде! Металла, бийдан кlое, догора-энергетически ресурсаш эффективно пайда эца!

Къахьегамхой дунен халкъашта юкъерча барт-цхьоагlон денна пакъьадолхаш шиц ленински интернационални политикана тешаме йолча Коммунистически парте дlайхь моаршал доьхийт коммунистически болхлойн партешка, социалистически мехкий халкъашка, колониални лоата кlалхара а дьаьна кьаьман лоlаман социални прогрессах тlахьа денале къовсам лоттабеча халкъашна.

Парте дlакхайкаду:

Чlоагlлойль империалистически дунен социализма, дунен халкъашта юкъерча пролетарината, къаман маршадуккъалан болама — вай хенарча эргарча кхь революционни низа ниц бола цхьоагlо!

Шиц машерча арахьарча политикана тешаме йолча Коммунистически парте дунен халкъаш тlехьех:

Герз lоадейта социарa, герз lодиллара, дунен нердача тlема кхерам дlебаккхара, дунен халкъашта юкъера кхозхам хlаьдлупгга кlоаргдара тlакьара къовсам чlоагlъе!

Машарен халкъий кхерамзлени мостагlий — империализман гегемонизман, милитаризма а реваншизма а низаш дlаиаду тийша балхаш эьрзудаха!

Советски наьха, дунен тlарча берригача прогрессивни адамаш даташ урьуатадеш док таьйн а дешаш:

Дахьала хийла Советски Союза машар безам йолa машийни арахьара политика!

Дахьала хийла вай сийлаль-йоккхь Даьха — Советски Социалистически Республикий Союз!

Марксизма-ленинизма байракха кlал, Коммунистически парте кулгалца — коммунизм хьалхьча вокхе мехкара дlахьалхашхаль доле!

Сийле хийла хьалха латтарий!

1979 шера цхьа кхоачашеш тlехкхоачеш яр а 1979 шера хьалхарча квартале промышленносте, транспорте, бухахе балха эффективности дикани лакхьара тlехьа къовсам лоттабара а районашка, предприятешка, организацешка лелачьча социалистически яха итогашта хьажа а хьежа КПСС обкома бюро, НГIАССР Министрий Совето, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо социал баьб хьалхара кхо моттиг хьожьае.

РАЙОНАШКА ГIОЛЛА:

ХЬАЛХАРА МОТТИГ

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНА.

ШОЛЛАГIА МОТТИГ

СУНЖЕНСКИ РАЙОНА,

ШЕЛКОВСКОИ РАЙОНА.

КХОАЛАГIА МОТТИГ

ГУДЕРМЕССКИ РАЙОНА.

Производственни а lилма-производственни а объединенешкаи управленешкаи гlолла:

ХЬАЛХАРА МОТТИГ

«Грознефть» яхача производственни объединенена.

ШОЛЛАГIА МОТТИГ

шурдй промышленность [redacted]

КХОАЛАГIА МОТТИГ

«Промавтоматика» яхача lилма-производственни объединенена.

Промышленность предприятешка транспорте гlолла:

ХЬАЛХАРА МОТТИГ

ацетонови завода,

Горячеводски УБР,

«Горскнефть» НГДУ.

Гl. Ахриева цlерагlча «Электроинструмент» яхача завода,

№ 2 йолча ТЭЦ,

РСФСР жилищно-коммунальни боахама Министерства экспериментально-механически завода,

«Чечингобувьбыт» яхача объединенена,

чхьагlара-коньячни комбината,

Шалински мехлесхоза,

Грозненски локомотивни депона,

Грозненски рийкона,

кога гlирс беча фабрикана,

«Союзавтоматстром» яхача ИНЛО завода,

механизировании карьерни боахама.

ШОЛЛАГIА МОТТИГ

«Грознефтегаз» яхача мехкадьттагазоши управленена,

Н. Анисимова цlерагlча Новогрозненски мехкадьтта чакхдоахача завода,

«Красный молот» яхача завода,

Малхбузехьарча электрически сетента,

маьхха комбината,

Грозненски мехлесхоза,

латтьаш тlадоттачен доессадечен балхий механизировании дистанцена,

Городашта юкъерча телефонни станцена,

«Росхозторг» яхача оптово-торгови базена.

КХОАЛАГIА МОТТИГ

«Грознефть» яхача объединене технологически транспорта Октябрьски управленена,

СССР 50 шу дизара цlерагlча химически завода,

«Электроприбор» яхача завода,

пакировани фабрикана.

Назрановски автотранспортни предприятена.

Дерригa низаш оарцагlдаьха бlаьстан балхаш сихагlа чакхдаха гlерташ къахьегаш ба укх денош «Горец» яхача урусмартановски совхоза кхаш леладераш. Хlана чуйнна гураьа дlадийнача кlина подкормка еш ба уж. Трактористаша М. Каевеи Н. Хамурадовси норма 14 гектар йолча дийнахьа 20—25 гектара тlа удобренеш еш. Хьинаре къахьег царца боах беча сельхимаша Н. Башаевас Ш. Эльбиевен.

СУРТА ТIА: гураьа дlадийнача кlин кхашка удобренеш йоккаш я агрегаташ.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

21 апреле — Еррингсоюзни коммунистически СУББОТНИК

Дукха ха я Нохч-Гlалгlай гlишлошъяра управлене коммунистически субботник чакхдаккхара штаб вlашагlъелла. Цул тlехьагlа из дош дувцаш совещанеш хиннай управлене а цун подразделенешка а. Хlаьта парткомо юкххьанцарча парторганизацей беррига секретараши профсоюзни организацей председателаши вlашагlа а теха, къоастадир 21 апреле де дезараш, из ха хьатlакхачалехьа гlишлой площадкашка лостам бах, гонахье тоаль цlенъеш чакхдаккха йиш яр, цу дахье ледарлю ерашта критика йяр.

Ишта, субботника накъаболха управлене СМУ-ра, ПМК-ра цхьа бола болхлой хlара вlаьраска дийнахьа ковкаш, гонахьенаш цlенъеш, кlираш еттащ, басараш хьекхаш хиннаб. Цу дахье лоамкара вайдане гlулакхаш гойтаю хьабаьхкаб цар комсомольцаши кагирхойи. Шоашта деконта уж массехьаза вlашагlкхийттоб республика ударни гlишло ЭЛОУ-АВТ яха установка хьаттъеча цхьадола гlона дола балхаш чакхдахара.

Алхха 17 марта хиначa цу тайпарча субботнике вlашагlкхийттавар 160 кагирхо. Цу дийнахьа 500 сома маьха тайп-тайпара балхаш чакхдахар цар. Комсомольски сийтаца къахьийгар цига СМУ-6 арматурщица Ачаева Белитас, плотника Арсанбеков lумара, мастера Абдулгадиев Лаьчис, кхычар.

Хlана тlеххьара кийчо еш ба гlишлошъераш Еррингсоюзни субботнике дакъа лацара. Беррига цу дийнахьа араваьла лерхl 7661 саг, царех 5112 шоай балха моттигашка къахьегаргда. Цу дийнахьа 75 эзар сома маьха гlишлон-монтажни балхаш чакхдаха дага ба уж, цох 15 эзар Машара фонде дlадала лерхl. Цул совгlа коашка, улицашка цхьалхо еш, гаьнаш дlайоагlаш, кьидола балхаш деш а хургба гlишлошъераш.

С. ШАБИЕВ.

* * *

Коммунистически субботнике хьинаре дакъа лаца лаьрхlад Грозненски района «Юбилейный» совхоза къахьегамхоша. Къахьегама цlей долча дийнахьа балха араваргва укхазара 220 саг. Дукхагlдолча дакъе нах кхашка биьцадаараш дlадуппи дlадогlаши хургба, юхебасараш — доахана ферма тоеш, цlенъеш. Коллективо лерхl цу дийнахьа тlехдина овсарле йолаш къахьега. Субботнике даьккхача ахчах 600 сом машарен пятилеткан фонде дlачудала а лерхl.

В. И. Ленин ваь 109 шу дизара хетадеча къахьегама цlейна кийчлуш я бувзама транспортно-экспедиционни предприяте коллектив. Ленински субботнике дакъа лоацаш хургва цигара 40 саг. Царех 12 саг шоай балха моттигашка болх беш хургва. Цар лерхl 1,5 эзар сома лоалхаш дlа-юха даьха. Предприятено цхьалха доаккхаш барагша 40 га дlайоагlаргья. Хlаьта коллективо даьккха 70 сом ахчи пятилетка фонде дlачу а хьожадергда.

М. ФОМИН.

Шекара свекла дlае болабеннаб

Шаьла района дуккхача совхозашка дика вlаштlехьдаьха дlадоладаьд бlаьсти юв культураш дlаера балхаш. Эггара хьалха ювреx я шекара свеклаш. Цу маьхерча технически культура дlалоацаргья укхаза кхо эзар гаргга гектар. Дика кийчдаьча кхашка араьйхай агрегаташ XX партсъезда цlерагlча совхоза механизатораша. Уж ба Эрсиев Хамзат, Акбов Султан, Дасиев lийса, Мусаев Юсап. Норма 12 гектар йолча хlара денна 15—16 гектара тlа свеклаш дlа а юш, массехк дийнахьа 160 гектар йолча майда тlа из культура дlайийнай укхаза.

Боахама свеклаш леладераша дош денад укх шера юкъера аьрхlача хlара гектара тlара 300 центнер йолаш шерза овлаш чуда.

* * *

«Джалка» совхоза механизатораша 600 гектара тlа юргъя шекара свеклаш. Из лоархlаме кампани чакхъяьккхай совхоза 2-ча отделене, 180 гектара тlа из культура дlа а юш, хlаьта чакхбаьнна бала боалл из болх цхьоалагlчен кхоалагlчен отделенешка а.

Денна йола заданн 12 гектар йолча, хlара сменагlа 16—18 гектара тlа свеклаш дlаюв механизатораша Зармаев Салама, Аламова Гlазмахьмада, Зармаев Рамзана, Саидов Мухьаде, Наурзукаев Салауде, Баскакаевгlар Адамен Вахиден, кхьбараша.

Хlара гектара тlара 350 центнер свеклаш чуя лаьрхlад совхоза отделенени звеньяйн механизаторадa.

М. ЭПИЕВ.

Ин. И. Ю. АЛИРОЕВНЕН, М. П. ПАВЛОВНЕН НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР lИЛМА ЗАСЛУЖЕННИ ДЕЯТЕЛЬ ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

У К А З

Берриате lилма-преподавательски болх барах, лакха говзал йола педагогически кадраш кийчъярах, общественно-политически вахаре хьинаре дакъа лацарах Нохч-Гlалгlай Автономни Советски Социалистически Республика lилман заслуженни деятель яха сийлен цlи лойла:

Алироев Ибрагим Юнусовича — Нохч-Гlалгlай Пачхьалкхен университета кафедра заведующена, профессора,

Павлов Михаил Павловича — Нохч-Гlалгlай пачхьалкхен университета ректора, профессора.

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИН.**

г. Грозный.
1979 шу, 13 апрель.

НРБ ГРАЖДАНИНА КОСМОНАВТА-ТОХКАМХОЧОА ИВАНОВ ГЕОРГИЙ ИВАНОВА СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛ ЯХА ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума

У К А З

«Союз-33» яхача космически кемаца орбитальни кема бараки цу хана къонахчали турпалали гойтарахи Советски Союза Турпал яха цlи лойла Ленина ордени «Дашо Седкъа» яха медали цунна дlа а хуш НРБ гражданина космонавта-тохкамхочоа Иванов Георгий Иванова.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель **Л. БРЕЖНЕВ.**

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

г. Москва, Кремль.
1979 шу, 13 апрель.

Ков. Н. Н. РУКАВИШНИКОВНА ШОЗЗА СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛА СССР ЛЕТЧИКА-КОСМОНАВТА ЛЕНИНА ОРДЕН ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума

У К А З

«Союз-33» яхача космически кемаца орбитальни кема бараки цу хана къонахчали турпалали гойтарахи шозза Советски Союза Турпала СССР летчика космонавта ков. Ру[redacted] Николай Николаевича Ленина орден лойла.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель **Л. БРЕЖНЕВ.**

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

г. Москва, Кремль.
1979 шу, 13 апрель.

ЛАККХЕХЬАРЧА ДЕШАРА ЗАВЕДЕНЕНИ lИЛМА-ТОХКАМА УЧРЕЖДЕНЕНИ БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

У К А З

Берриате lилма-преподавательски lилман болх барах, общественно-политически вахаре хьинаре дакъа лацарах Нохч-Гlалгlай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Айрапетов Георгий Андроникович — академика М. Д. Миллионщикова цlерагlча Грозненски мехкадьтта института кафедра заведующена, доцента.

Вотлохин Юрий Зиновьевича — Къахьегама Цlеча Байракха ордена Грозненски мехкадьтта lилма-тохкама института лабораторе заведующена, технически lилмай кандидата.

Глухов Владимир Степановича — «Промавтоматика» яхача lилма-производственни объединене отдела заведующена, технически lилмай кандидата.

Дахкильгов lаддрахьмана Ибрахlима — Нохч-Гlалгlай пачхьалкхен университета доцента.

Попов Андрей Георгиевича — «Знак Почета» яхача ордена Нохч-Гlалгlай историе, социологе, филологе института директора заместителя, исторически lилмай кандидата.

Гайрбекова Светлана Муслимовнана — Грозненски мехкадьтта lилма-тохкама института крекинга катализаторашта синтез ечa лабораторе йоккхагlволча lилмай болхлочоа, технически lилмай кандидата.

Осмаев Абу-Солта Абубакаровича — «СевКавНИПИнефть» яхача института гидродинамически методашта тохкамаш деча лабораторе воккхагlволча инженера.

Шушпаев Мамед Алиевича — «Промавтоматика» яхача lилма-производственни объединене воккхагlволча lилман болхлочоа.

Гудько Надежда Алексеевнана — академика М. Д. Миллионщикова цlерагlча Грозненски мехкадьтта института кафедра заведующей, исторически lилмай кандидата.

Минкаев Абубакар Ахмедовича — академика М. Д. Миллионщикова цlерагlча Грозненски мехкадьтта института кафедра заведующена, философски lилмай кандидата.

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИН.**

г. Грозный.
1979 шу, 13 апрель.

Ин. К. М. ДОНЦОВНА, В. А. САИДОВНА, В. А. ХУРШУДОВНА «НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР lИЛМАИ ТЕХНИКАИ ЗАСЛУЖЕННИ ДЕЯТЕЛЬ» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

У К А З

Мехкадьтта, газ, газоконденсат йоалла моттигаш кийчъеш lилман тохкамаш деча дукха дакъа юкъе дахарах, лакха говзал йола инженерни кадраш кийчъярах, общественно-политически вахаре хьинаре дакъа лацарах «Нохч-Гlалгlай АССР lилмаи техникаи заслуженни деятель» яха сийлен цlи лойла:

Донцов Константин Михайловича — академика М. Д. Миллионщикова цlерагlча Грозненски мехкадьтта института профессора.

Саидов Вахаб Ахмедовича — академика М. Д. Миллионщикова цlерагlча Грозненски мехкадьтта института кафедра заведующена.

Хуршудов Вадим Александровича — мехкадьтта промышленноста Къилбаседа-Кавказски lилма-тохкамен проектни института лабораторе заведующена, технически lилмай кандидата.

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИН.**

г. Грозный.
1979 шу, 13 апрель.

Эгlара хьалхарча пятилетка 50 шу дузаш

КОММУНИЗМАГА БОДАЧА НАЬКЪА ХАН-ЙОВКЪАШ

«ВАЙ ХIАРА ПЯТИЛЕТКА — ДАЬХЕН ИСТОРЕ ЧУХЬА ЛОАРХIАМЕ ЙОЛА ХАН-ЮКЪ. ЦАРЕХ ХIАРАЯР ШИЙ ТАЙПАРА ДИКА БЕЛГАЛОНАШ ЙОЛАШ САННА, КЕЙ ХУРГДОАЦА ШИЙ ХАНАРА ХЬИСАП ДОЛАШ, ХIАЬТА ХIАРАЯР ДАИМ НАЬХА ДЕГАШКА ЙХАРГЙОЛАШ А Я. ЦУНЦА ЦХЬАНА ЦАРЕХ ЦАI ШОЛЛАГIЧОХ ХЬАКЪОАСТАЕ ЙИШ ЙОЛАШ ЯЦ. СОЦИАЛИЗМИ КОММУНИЗМИ ВАХЬАН ДОЛАШ ВАЙ ХАЛКЪО ХЬЕГАЧА ТУРПАЛЕЧА КЪИХ ДУВЦАЧА ЦХЬАН СИЙЛАХЬЧА КНИЖКА БАШХА-ДИКА КОРТОШ ДА УЖ».

Л. И. БРЕЖНЕВ.

Сийлен никъ

«СССР халкъа боахам дегIабоалабара эгIара хьалхарча пхе шера плана 50 шу дизара хьакъесхьара» КПСС ЦК соцам чIоантIа дог раьза хиннв тIеийцар Октябрьски революце орден лелаеча «Красный молот» завода къахьегамхоша. Цу лоархIамеча политически документо царна къаьгта юхадагабоаийт махко баь сийлахьа никъ, наьсIдийна гIулакхаш.

Заводе тахан а тIехьа кIеззига бац хьалхарча пятилетка шерашка меттел из дIайолалаялехьа массехк шу хьалха денз укхаза балда а этта, хIанз а шоай къахьегама мул боаккхаш бола ветеранаш. Царех цаI ва технически тIахьожам доаттабеча отдела болхло Оркин Антон Георгиевич. Дийтта шу даьна а волаш, 1920 шера укхаза къахьега воланенная ва. Цу юкъа фрезеровщика, мастера, иштта кхыдола балха декхараш кхоачашде дийзад цун.

1923 шера красномолотовцей дезала юкъеенная хIанз инструментальни завода слесарь вола Хирнов Николай Павлович. 1929 шера, хьалхарча советски пятилетка юххьанцарча деношка денз болх беш ва укхаза фрезеровщик Иванов Василий Георгиевич. Ма дарра аьлча, тхьаь итт шерал совгIа заводе болх баь а цун дийна истори лоархIаш а бола нах бIаьш ба укх предприяте. Цу даькъе Иодисовгlар, Калустовгlар, Дьяковгlар, Земляовгlар, иштта кхыбарий санна йола бIарчча болхлой династеш а тIехьа.

Вай беррига мехкаца цхьана къоасамех котало наьйи, боккхен тоалханеи баде а сийлен къахьегами никъ беш хьабаьккиб уж. Хьалха пачхаьа Россе тоIахьи тIехьа йисен юстара моттиг хиннача масе тайпара дегIаена промышленностя юрта боахами болаш йолча автономни республиката кхоачаш, кхелагара, боксо ца хиларгере, социальни къамаци Iазапагара советски халкъий вежарашка болча дезаде цхьатарарча бокъонга, кортмухъален вахарга, боадонгара, дешар-йоазув цаьргара массава а юкъера дешар дийша хиларга, лакхача социалистически культурега кхачарга баь никъ бар ца. ТIаккха дика дагадоагIа ветеранашта, къаьстта а мехкдайтта доаккхача промышленностаца буозабенна хиннараштa, бурув тоxача примитивни хиннача ударно-кхатни способагара прогрессивни йолча турбинни чухьа, ййлача фонтанашкара, желонкашкара хIанзарча мехкдаьтта-промысловш оборудованега, болхлой мискача горингашкара баьццарча гомо чулаьцача, дика тоаьча болхлой поселкашка довлаш, дукха халонаш лоеш даьха толамаш.

Граждански тIемо йохаьхиная Грозненски мехкдаьтта промышленность 1923 шерага кхоачаш юкаметтаоттаяьлар. Цу даьгье дика даькъа юкъедихьар красномолотовцаша а.

Советски Iаьдала шерашка республика къахьегамхой — эрсий, нохчий, гIалгIий, кхыча къамий викалаш — барт болча цхьан дезале санна хIара керда пятилетка хьатIа массаза отт партеи правительстваи хьалхашка уттаду декхараш кхоачашдара тIа-тIа чIоагIагIа кхоталуш, оасарегIа къахьегаш хьабаьхкаб. Цу даьгье дагадоха. дувца йоптта долаш ба цу завода хиннара хIана бац аьнна бола цар болхлой-ветеранаш. тIера ба красномолотовцаш. ДегIаахарца дуьнадена хиларца йз цар дега лоIам беш дола хIама да. ХIаьта НохчГIалгIайчен меттел, беррига мехка а мехкдаьтта промышленноста историцара дIахада йиш йолаш дац укх завода коллектива вахар а.

1927 — 1928 шерашка укхаза духхьашха хьае болабенаб кIоартача тортане насосаш паровой машинаш.

ХIаьта 1929 шу — из ВКП(б) XVI конференци хиннa а хIаьта V Советий Ерригсоюзни съезде эгIара хьалхара пхе шера плана тIаьийца а шу. Партеи правительстваи йоаппа хьалхашка оттадаь декхар кхоачашдаре шоай хьаькъал дIалуш, революце гIулакха тешаме хилар, донал кхы а чIоагIагIа уралоттадаь бIубенна чубелар республика къаьнагIйолча предприяте къахьегамхой.

— Ремонтни балхашнара, — йоах Антон Георгиевича, — мехкдаьтта промыслашта эша оборудовани серийни хьисапе арахеца лаьар завод. ТIа-тIа шерагIа лоталуш латтар социалистически яхьа сийт. Наха ниье белгалбаьлар хьалхара ударникаш.

Цу хана хьахилар встречни промфинпланаш (болхлоша шоаш къоастадора продукци дукхагIа арахецара наьгьаш), общественни буксираш (хьалха латтача болхлоша тIехьа бусачарна гIо делте Iеаша дола керда болаваш. Чакхйоахар производстве хьалха латтарий слетай, оборудованешка хьажараш, кхьедараш.

Иштта, ди тIехьа шиа ойла а тIехьа дIайоаккхаш яр къаьхачи вахаро йита хиннa «ХIараьр ши-шийна хьалхара, цхьа даьла массаьена хьалхара» яха лозунг.

Цун историе тешаша дувц

Оркин Антон Георгиевич соц лакха йоацача эданеа юхе кхаьчача. Революци ялалехьа хиннача болхлой къахьегама вахара цхьа тешал санна латташ да из цIа. Цу чу пхьоале хиннай, беррига пишкий кхо кхуврчи боккха низ боаца цхьа паровой жIоли йолаш.

— Ма дарра аьлча, укхангара дIадоладелар деррига а, — яхаш дувц ветерана.

Иштта цунца цхьана цехатара цехага дувлаш цу завода доккхача кхо гIолле дел тхо.

Мехкдаьттаашлар а т у р и к цех. ХIанз цун довзув чIоагIа шерденнад. ПаргIатен сийрден я чухьнахьа. Балха эррига процессаш механизированни я, болх бераш лакха гонзал йола нах ба. Предприяте хьалха латтача коллективед я из.

Ма тара дац из деррига а — 50—60 шу хьалха укхаза хиннача сурта.

Цу хана укхаза яр котельни яхаш хиннa цех, хIаьта цу чу болх беш мел барех «къора кхоккий» оалар. Даим котельщикий лергаш дIадуьгьаш гIар-тата латтар бахьан долаш къабалргахьа бийрзача къора хулар царех цхьабараш. ДукхагIдола балхаш кулгаща а езa шIов етташ а де дезаш хулар.

Хьалха хинар а хIанз долаш дар а вIашш кийсдара тIера ба красномолотовцаш...

Завода низ алсамбаьккха пятилетка

Шерагара шерага хуъалуш доагIар предприяте тIера а чура а сибат. Завод болх бе йолаенна за дагайоагIаш хиннача цу хьаьрча къоалой ветераний кертош беттагара беттага чIоагIагIа кIайлуш латтар, хIаьта предприяти ше къонлуш, шерлуш, лакхлуш йоагIар. Тишъеннача эданей, цехий метта нердараш хьалъуйттар.

Хьалхара пятилетка чакхйоалаш 1927 шера хинначунца нийсйича укхаза арахеца продукци иттаза тIакхийтар, хIаьта 1913 шераца нийсйича — 60-зза. 1931 шера цар коллектив 1600 сагага дIакхаьтар. Царех 1200 производства ударник вар.

Завода къахьегама летописе белгал лераш йитай Филатовгlар, Иодисовгlар, Ширинигlар, кхычар.

1925 шере а тIехьа вокхагIа воаца Филатова цIерагIа письмо дийта дар СССР ЦИК Президиума Председателя Михаил Иванович Калинина. Цу тIа йоахар:

«Веза воаьъест Никифор Савельевич!

Хаддаьза массехк шера вIаьтта «Красный молот» заводе слесераьла болх беш а хIаьта грозненски мехкдаьтта промышленноста хала халаш тIаьттача шерашка станокашта хьалхашкара дIаца воалаш бIарчча бийсаш йоахаш а хиннa хьо дукхача болхлоша, гIулакхерча наха даим бола хьешам бар, иштта хьинаре, кIьад ца луш болх бара цар дегаш ура а уттадеш.

Грозненски мехкдаьтта промышленность юкаметтаоттаеча Iа белгала дика къахьегарах ССР Союза Центральни Исполнительни Комитета Президиумо чIоагIдаьд къахьегама цIеча байракха орден хьона яха йоагIаш хилар».

1929—1933 шерашка реконструкци йир завода. Из бахьан долаш наха къахьега моттиг цхьан ахаален совъяьлар. Хьалйир кузнечни, инструментальни, «Галли» эIанарий, ремонтни цехаш, компрессорни станци, поликлиника хьайийллар. Хьалъе болабелар механо-сборочни цех, дукхача квартирех латта нах чубаха вIаштIардаь цIенош.

Цу шерашка завод арахеца йолаелар приводной, паровой, грязевой насосаш. Иштта, 1932 шера арахийцар 4 миллион сома мяьха продукци, хIаьта хьалха из доазал арахьара, беза мах а телаш, кIе еззаш хулар. ТIаккха цу шера предприяте арахийца еррига продукця 7 миллион сомага дIакхаьчар. Вешта аьлча, пятилетка хьалхарча шерачул 2,4-зза дукхагIа, хIаьта 1921 шерарчул — 10-зза. Сийлахь-боккхача Октябра 15 шу дузаш «Техника нараерзалрахи боахама политически кампанеш большевистски хьисапе чакхъяхарахи» пхиъ нарара кара телa Цlе байракх хьежальяр завода коллективага.

Антон Георгиевича дувц, цу шерашка шоай коллектив Гехи яхача нохчий юрта шефски новкъостал деш яр, яхаш.

Цар новкъостаьца хьаю цига «Красный молот» яха колхоз. Цун председателa заместителаьа хорж завода болхло Петр Пранцузов. Юртбоахама инвентарь тоаеш, кхыдола гIулакхаш чакхдоахаш яр укхаза заводера йита болхлой бригада. Цул совгIа цар новкъостал дора ширдаьнача вахара гIулакхашта дукхьала къоесам лоаттабара, халкъий доттагIал чIоагIдара.

Гех тIарча кхашка эгIара хьалха коллективо праьл-нача «Фордзоний» штурвалаш бе ехкараш красномолотовцаш Чайкин Гриша, Сидоренко Иван, Карпов Костя вар.

Дlахо а болх лаьгl ца болийташ

ШоллагIча пятилетка шераш. Уж дIадоладелар ЦА-80 яха цементировочни агрегати НТ8х16 яха грязевой насоси арахецара кийчо е оттарца. Хьалха латтача болхлоша цхьана уж хьаеш хилар завода эгIара хьалхара конструктораш И. А. Ларгин, К. М. Карапетянц, В. П. Попов.

Хьалхарча пятилетке санна хIанз а керттера уйла балха темп лакха хилийтара тIаухийтар, хIана аьлча ма хула сихагIа доазол дехьарча пачхьалкхех тийша хIама довцаш хилар бола гIертар мохк. Цудухьа сихагIа вIашттIехьдиккха дезаш дар мехкдаьтта промышленноста чIоагIа эшарца цу хана хьалча мехкашкара нийсш хиннa оборудовани вайцига арахецилга.

1935 шу. Кердача тоалмашка кхуьлача наьнъегIа дIахо бодаш бар мохк. Наька хьалхаьла цIаькха кхьедера «стахановец» яха дош. Парте шерра хьаллаьцар из баьпхдика болам. БIубенна цунна юкъебахар красномолотовцаш а.

Цу хана ЦА-80 яха хьалхара агрегат вIашагIъеллар. Цунгара дIадоладелар лай мехка цементировочни агрегаташ арахецилга. Из кийчъяьр яьлор Цхьоалаггlа май хьатIоттача деношка. Бана тIа яздаь дар: «Грозненски мехкдаьттахошта «Красный молот» завода болхлоша кийчдаь совгIат» аьнна. Цигга йоалайора буксоцача кхоачаш машинашъерий йоккхача коллектива къахьегам чакхбоаккхаш е вешта аьлча агрегат вIашатIоллаш хиннача слесарий Степанчука, Надова, Лиховидова цIерш.

Стахановски болам заводе эгIара хьалха хьаллаьцарех вар кузнечни цеха парторганизатор Северилов Георгий Иванович. ЖIов еттача Кадиновца цхьана цо кийчйир 20 деталь, нормагIа йоагIар 9 хиннача метте.

Новкъоста толам баькхаьта шийна хайча Иодис Дмитрий Петровича сменагIа «РХ» яха 12 болат хьадир, йиъ норма кхоачаш а еш.

Цул тIехьагIа коммунист Г. Северилов цхьан сменагIа шийна норма 530 процент кхоачашъе къйлар, хIаьта токара А. П. Светличие кхоаза Ерригсоюзни рекордаш оттайир. Иштта, 1936 шу долалуш предприяте вар 700 стахановец. Царна юкъа бар комсомолка токарь Медянцева Ирина санна бола кхалнах а.

ШоллагIча пятилетке завод дIахо дегIаухаш яр. Цу хана цо арахецар шийтта тайпара йола машинаш. Пхе шера план диъ шера кхоачашъя карагIдаьлар. Иштта, 1940 шерага кхоачаш арахийца продукци 1929 шерарчул 18-зза дукхагIа хилар. Мехкдаьтта доахача промышленноста эшар йоацаш цу хана укхаза кийтъеш яр химически мехкдаьтта чакхдоахачеи заводашта эша аппаратура а. Бакъда, царех верттерайраш бурув детта насосаш яр.

Заводаца, цун коллективаца цхьана дегIаухар къаьст-къаьста бола болхлой, гIулакхера нах. Иштта, Г. Севериловх «Красный труд» яхача завода директор хилар. МугIарера болхлой хиннача Наводзинсках, Рябцевх, Комаровх, Реуцевх — цехий начальникаш.

Тlема къахьа чам

Нэ деррига юхмаччахьа даьхкар фашисташа зий мехка духхьала болабаьча тIемo. Завода 1500 болхлочо салтий шинелаш тIайийхар. Цар могаметта станокашта хьалхашка дIаэттар ястий, йокарий, эIамагIбола венжарий, бераш.

1942 шерара аха. Моастаглчун ордингаш Тийрка йисте кхаьчай. Нацисташта гIанахьа духхьала ухар Грозный, цун мехкдаьтта ганзаш. Цу гIулакха Майкопе вIашагIа а елла латтар немецки инженерий бIарчча штат йола мехкдаьтта трест.

«Красный молот» тIема арсенал а хиннa дIаэттар. ХIара дийнахьа заводе хьаухар тIемо човаш ва техника.

— Механо-сборочни цеха йиълагIча пролете, — дувц Антон Георгиевича, — зенитнаш тоайора, хьалхарча цеха гаубицаш таннашта етта йоккхий топаш юкаметтаоттайора, розливо-отулочни эIанарий а котельно-сварочни а цехашка танкаш тоайора. Завода коара хаддаьза Моздока оагIорахьа дIа а ухаш, моастагIчоа меттахьа етташ лелар шиъ бронепоезд.

ТIема хиннарча цу заводерча цхьаш бригадана кулгалдеш вар яхайтта шу даьна Зевилов Павлик. хIаьта цу коллектива чубоагIаш хиннараш кхы а эIамагIа бар — 14—15 шу долаш. Царех вар Нежепко Миша, Рыбкин Толик, Гриднер Ваня, Диденко Петя, кхыбараш.

Цхьадола чоалхане хIана де шоай вIашIехьа ца даьлча, дот чIехкаш, бIаргех хий Iоухаш латташ хулар царех цхьаьар, цхьабакъда, кулг а тесса дIа-м водацар.

Даькхено лакха мах бир красномолотовцаша тIем тIа а тыле а гойтача денала. Дукхабараштa орденаш медалаш елар, цу даьгье 464 «Кавказ дораярах» яхея 1040 «1941—1945 шш. Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа сийленца къахьегарах» яхеи медалаш. хIаьта П. Я. Калашникова, А. Д. Иодиса, Н. Л. Поцелуева, Г. В. Тучина Советски Союза Турпал яха цIи елар.

ТIема дукхача халонех, бирсача тохамех чакхбаьнна красномолотовцаш юха цIаьха баьлар. СалаIа ха яцар, мехка са доаха фо санна эшар мехкдаьтта, хIаьта из хьадоаккхача промыслашта цир заводо кийтъю оборудовани, агрегаташ. Сехханара тIеметой цIакхоачнаше а завода станокаш тIа, агрегаташ тIа болх бе дIауттар. Юха а диъ шу хьалхагIа санна беттабала болабелар завода къахьегама пха. 1946 шера укхаза кийчйир Советски Союзе эгIара хьалхара 3Гр яха сиха лела грязевой насос, из цхьанна тIемаьна эшашагIа лаао «Идеал» яхача американски чул.

ТIема човаш къайлахлаза яр, хIаьта а из тIалехьа арахецаш хиннaчул совгIа а кердагIа я йола продукци кийтъеш яр цар коллектив.

Машареча къахьегама коталонаш

ПиълагIча, тIом чакхбаьнначул тIехьагIа эгIара хьалхарча пятилетка контрольни цифрашка диллача 1940 шерарчул 64 процент ше арахеца продукци тIех хилийта езаш яр коллектив. ТIа-тIа боарам лакхбеш болх дIаболабаро иш хилийтар 1946 шера товарни продукци арахецара плана 117,3 процент, валах кийтъери къахьегама оасарле лакхьярах хьахулари 116 процент кхоачашъе.

Цу пятилеткагIа 3Гр яха насос йоаццаш 60, 150 атмосфера давления йола цементировочни насосаш арахецилга каралерзадир. 1947 шера завода хиннa пайда 3 миллион сом хилар, хIаьта цул тIехьагIарча шера вIаштIехьдаьккхар 4Гр яха насос серийно арахецилга. Цун къахьегама оасарле цул хьалха кийтъеш хиннaчунца нийсйича 1,5-зза тIех яр. Пхе шера завода рационализаторша 2044 предложени елар. Бокъа экономически эффект а луш. 1947 шера Ерригсоюзни социалистически яхье пхеззза котало яьккхар предприяте коллективо.

Дошха цIей санна тIанйцар красномолотовцаша шоай заводе духхьашха металл лоалладар, цул хьалха Ванy, Луганске юха а бенна, цIаьхха керда хьахинна сталеварнаш вр. Ризонцев, Лахтиков, Ильясов. ХIаьта шу даьлча хийцца мартеновски болат кийчде йолаелар завод.

Иштта, толамаш доахаш хьайоагIача коллективо тIом чакхбаьнначул тIехьагIа хиннa хьалхара пятилетка кхаьшереш итт беттеи кхоачашъяьр яьлкхар. 1940 шераца нийсйича арахеца продукци 3,7-зза тIаькхийттаяр. 1949 шера ерригача кийтъеча продукцеца юкъе мехкдаьтта оборудоваенна 99,5 процент кхоачар, кхе шу хьалха 41 процент мара ца хиннача метте. Цу тайпара мехка мехкдаьтта промышленноста кое гIортолга а хиннa дIаэттар цар предприяти.

Шерра, бIубенна гIабоахаш дIахо яхар завода коллектив тIайоагIача пятилеткай шерашка а. Иштта, дIайолаелар бархIалагIа яр а. Цу хана вай мехка хьалхийнабар тIема халонаш вIалла йоаццаш боаша нах. Бакъда, дай революцеши, тIема, къахьегама гIулакх тешаме дIахоьвош а дебадеш а бар уж.

КПСС XXIII съезда решенеш тIагIертта кхоачашъеш хиннaча завода коллективо В. И. Ленина бIаь шерарча юбилея сийна яьржача яхье шоашта карагIдьнараш дIахо чIоагIдир продукце лакхаренна йохкарен пхе шера план 1970 шера 18 декабре кхоачашйир, планал совгIа 1,5 миллион сома маьха продукци а луш. Продукце 64 керда тайпа арахецилга карадерзадир. Вай республике эгIара хьалха пламинирований экономически стимулированеи кердача системагIа болх бе яьлар из предприяти. Цу юкъа 5—7 эзар метр кIоарга бурув токача скважинашта эша фонтанни арматура кийтъелга вIаштIехьдаьккхилар укхаза.

Иштта, бархIалагIча пятилетка задани ханал хьалха кхоачашдьярах завода Октябрьски Революце орден елар.

БархIалагIча а цул тIехьагIарча а пятилеткашка предприяте дукха керда оборудовани караерзаь ца Iеш шерра балхаш чакхдаьхаш йолаш йолчоа модернизаци еш а. Технически прогресс яра гIулакх сихдеча хьинаре даькъа лоацаш бар завода ах эзарнел совгIа бола рационализатораш. Цар хIара шера телача предложенеех хьахулар 160—190 эзар сом пайда. Цу даьгье белгала дола гIулакхаш карагIдьлар Н. Знайченко, Н. Гришин, М. Шабазов, Г. Габараев, Г. Панин, Я. Бехтер санна болча рационализаторашта.

Производство технически аргайоаккхаш товеча хьинаре даькъа лоацар йокхa опыт йолча специалисташа: В. Миллера, Г. Вайдемана, В. Шульгес, Г. Рязова, Н. Соболева, С. Охонько, В. Шемякина, кхычар.

Цу шерашка завода къахьегамхошта карагIдаьннарий бе боагIа лоархIам а беш, Советски Iаьдала 50 шу дузача деношка коллективана даим лелае дIаелар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома, республика Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома ЦIе байракх.

ДIайолаелар нийсалагIа пятилетка. Цун хьалхарча шера шийн 75 шу дизар дездир завода коллективо. Завода хьалхашка эттача керттерча декхарех цаI дар мехка къаьбаседкъа районашкарча мехкдаьттахошта а форда кIалтара из доахачарна а эшача оборудоване бIарчча керда комплекс хьоелта вIаштIехьдоаккхилга.

1971—1975 шерашка агрегаташ, фонтанни арматура, запасной оатхалаш арахецилга дегIаденад 1,2-зза, экспорте товараш дIаккухьийтилга 1,6-зза. Заводо кийтъеча продукцех 12 процент яр дIаухийтар дунен 24 мехка. ХIаьта дика йоаца продукци кхьача мехкаша хоатташ ца кулгех цу тайпара яр царна лоаттае йиш йоацилгех ховш ма дий. Цудухьа хила доагIа хIама санна ларгIа деза цу шерашка предприяте арахецача пхе йоделена пачхьалкхен дикала Знак ялар.

1976 шера 24 феврале Москве дий болх дIаболабир арагIанарча парте XXV съездо. Цо иттлагIча пятилетке хьалхашка оттадаь Iалаьмате доккхий декхараш кхоачашдеча хьинаре даькъа лоацаш хьаенай цу сий долча завода коллектив а. ХIаьта цар де лерхIареш кIезига дац: валах йоаккха продукци 37 процент тIетоха, къахьегама оасарле 34,3 процент лакхъе, дикала Знак йола продукци 40 процентага дIакхоачае.

Берригача советски наьха санна, красномолотовций а политически къахьегамех хьинар Iалаьмате чIоагIа айдеш йола событеш хилар Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизарах, СССР керда Конституци тIаьцарах, яхаш дувц Оркин Антон Георгиевича. Октябра сийна республике эгIара хьалха социалистически яхь дIайолаьяр цар завода коллектив яр, шера задани цу денга кхоачаш чакхйоаккхаргья, аьнна заводе инициатива дIайолаьча Н. Брызгунов, А. Колесников, Н. Рыженков, керте латтача бригадей хьалхлехца. ХIаьта ше деша дош доха ца деш цу цIейга а кхаьчар из. ХIаьта В. Баканов, А. Исаев керте лаьттача бригадаша «Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара коллективаш» яха цIи лелае боккъо яьккхар.

Къахьегама совгIатаца накъабаьхкар уж СССР кердача Конституце шу дизара а. Цу денга кхоачаш планал совгIа ехка продукци 391 эзар сомага дIакхаьчар, кхо бIаь гаргга волча болхлочо шоаш кхаь шера йолча личны планех лоархIабарах рапорташ делар.

ГIадвугаш я коллективо баьча балха кхаь шера итоташ а. Цу даькъе кхоачам ба цу юкъа производства боарам укхаза лийрхIачул дикка тIех а болаш, 18,8 процент лакхбеннилга, йоагIачул совгIа 475 эзар сома маьха продукци кийтъяьлга белгалдаьккхача. Из карагIдаларах ер шу доллуш коллективана еннай КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома нарара кара тела ЦIе байракх.

Бухь билла иразеча кхоаненга

Вай пятилеткаш, уж аллха боахам хьалбара длинаш хиннa а ца Iеш, социальни прогресс дегIаккхувлара планаш а я. КПСС ЦК-ас царех лаьца баьча соцам тIа белгал ма даккхара, уж тIеерзаь я социалистически общественни производства эгIара лакхера декхар — наьха материальни духовни хьаштам ма хулла дикагIа кхоачашдара.

...Антон Георгиевича доккхал а деш, дувц Советски Iаьдал латтача шерашка шоай завода а цун наьха а вахаре хиннача эргалонех.

ТхьоалагIча шерашка дукха бар дешар-йоазув ца ховш бола болхлой, хIаьта хIанзарча техникана доал дерех дукхагIа бараш юкъера школаш, училищаш, техникумаш, вузаш чакхъяьха баьнa, лакха говзаи опыти йола болхлой, специалисташ ба. Ма дарра аьлча, «Красный молот» завода коллектив — из я йоккха опыт йолча ветераний хьонабарий коллектив.

Духхьашха укхаза шоай болхлой биографи дIайолаераш лакха сахьетам болаш, тIадилла гIулакх бехктоккхамца кхоачашдеш, социалистически интернационализми советски патриотизми йолаш хилара хьокхам эца мегаргбола нах шоашта говзахьа шортта болаш ба. Кхоачам ба укхазара 1500 къахьегамхо коммунистически къахьегама ударник яха цIи лелаеш волга хайча.

Довзаргдоацаш тоаденнад къахьегамхой вахар а. Хьалха горингашка бехар цар дай-воалой, хIаьта хIанз аллха завода шийй доалахьа йолча квартирашка 57 эзар квадратни метр дIалоац. Царна а цар берашта а гIулакх деш я деша ха а йоацача берий 6 учреждени, медсанчасть, йиъ библиотека, салоIа база, 4 столови, культура ЦIа, спорта Дворец.

Цар къахьегам лорабара аллха цхьан шера заводо дIадохийт 250 эзар сом. ДIадахача шера 620 болхло санаторешкеи салоIача ЦIеношкеи шоай могаш чIоагIъеш хиннaв.

1922 шера «Нефтерабочий» яхача газето яздора: **«Завод мах баь вергвоцаш а, хIаьта дIахо йодача хана цо сийлахьа гIулакх е дерга.**

КIаьд ца луш... Советски республика иразе кхел хьеча пролетарски жIоакх цIи я из».

Уж дешаш бакъхинналга ховрга «Автоспецоборудование», «Трансмаш», «Пищемаш», «Электроприбор» коммунальни боахама министерства Грозненски ремонтно-механически, кхыйолча заводашта лард йоллаш хиннараш красномолотовцаш хилар белгалдаьккхача.

Тахан а шоай къахьегама мул лаьгIболийташ бац республика къаьнагIйолча предприяте болхлой.

(ОагIув кийчъяьр тха штата вола корреспондент К. Тимофеев ва.)

СУРТАШ ТIА: 1. «Красный молот» завода ветеранаш: № 14 йолча цеха мастер Г. Н. Алехин, бригадир М. А. Шабаев, ОТК контролер А. Г. Оркин, комплектовщица А. М. Ситниченко, слесарь Н. П. Хирнов, ОТК контролер П. П. Могутин.

2. Завода конструктор С. К. Охонько, инженер-конструктор А. И. Борзый, керттерча конструктора заместитель Социалистически Къахьегама Турпал Н. Е. Колесников.

3. Мехкдаьттааппаратурий цехе.

Е. МЕГРАБОВА суртеш.

КЕРДАЧА МУЛАШКА

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

Чаккхьдаьнчу итталгІча пятилетка диълагІча шера хьалхара квартал.

Республика къахьегахоша из чаккхьаьнчу экономически социальни дегІадухІа, низкьало хинна лхаиаш социалистически декхараш кхоачашдеча керда толаманаш доахаш.

Къахьегача коллективашка, хьалха а санна къахьтта уйла тІаахийтай эффективности балха дикали айира, ерригача материальни къахьегамен ресурсаех бизаргІа пайда эцари, зеха довр кІезигдара, организованности дисциплинаш айира.

Шерра социалистически аль йоаржар, Іилма-техническа прогресса комплексни гІуладкхаш чаккдахар, производствени процессашта, кулгал лара боарам айбар баьлан долаш республика промышленни предприятей коллективаша Іалаш дыьд продукци маьхала яккхарен изделей дукхагІа тайташ арахецарен производствени программа тІеххкоачашьелла!

Республика промышленноСто бІарчча хьаьнцача 1979 шера хьалхарча квартала продукци маьхала яккхара план 102,1 процент, цунца союзни доал долча предприятеша 100,8 процента республикански доал долчар 106,8 процента кхоачашъяьй.

Квартала программал совгІа маьхала яьккха продукци миллионаш сома мехьа я.

Заводашкен фабрикашкен шерра хьаллаьца дІахьош да «ТІехьабусараш боахаш бе болх» яхача дезнагІа болх бара ростовчакаша дІадоладаь гІулакх. Укх шера дхьоалагІча квартала план кхоачаш ца еш цхьа предприяти жара йисаш.

Республике кІезига яц гІулакх дика вІаштІехьдаьккха, дисциплина йолаш, производствени участкашка йолаш йолча торонех хьакъалца пайда эца хоаш шоаш йолга хьакьехха хьалха латта коллективаш.

ХІаьта цу предприятешка производство дегІаух, продукце лиеал лакхлу, къахьегама овсарла айира задамеш тІеххкоачашъю.

Шоай къахьегама толамашца Даьхе гІадйнгай республика мехкдаьттакхоша. Квартала планаш совгІа цар даьккхад 27 эзар тонн мехкдаьттех 10 млн. кубометр газаш. ДІадахача шера хьалхарча кварталаца нийсдича мехкдаьтта доаккхийта цхьа процент тІаккхийттад, къахьегама овсарле лакхъяра задани 102 процент кхоачашъяьй.

Производствени программаш тІаийца социалистически декхараш кхоачашдеш дика толамаш даьхад химически реагентий Карабулакски, «Красный молот», «Электроприбор», «Промавтоматика» НПО опытни, ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент», заводий, швейни производствени объединене, чхьагІара-консервни комбината коллективаша продукци тІаккетача.

1978 шера хьалхарча кварталаца нийсдича болх беча цхьан сага лаьрхІача доккхагІа хьоккхамаш карагІдаьннад заводашка: «Красный молот» — 8 процент, «Пищемаш» — 4 процент, ацетонови — 16 процент, «Нефтехимзапчасть» — 5 процент.

Вахьда, уж тайса хьохамаш массанахьа а дац. Продукци дукхагІа яккха езача кІезигагІа яьккхай гІишлошъеча управлене Грозненски аьшкбетонни конструкцей заводе — 11 процент, Назрановски трикотажни фабрике — 22 процент, Ермоловски лесхозе — 11 процент, рудни йоаца гІишлой материалаш йоахачен чахкйоахачен Карабулакски заводе — 7 процент, металлически тара заводе — 17 процент.

Республика бІарчча хьаийцача хьалхарча квартала план кхоачашъяь яц гІишлошъю кирпичи, аьшкбетонни конструкцеши деталиши, чукьнахьа дувкаду назата беркаьш, швейни кондитерски изделеш. Йай арахецара

Продукце уж тайташ арахецара план кхоачаш ца яро тешал ду цхьайолча предприятей кулгалхошен инженерно-технически балхахошен халкъа эша товараш арахецара е эза йоакхо ца яра.

Дукхача предприятей балха тІарча кхоачамбоацарех цаІ да къахьегама овсарле лакхъяра планаш кхоачаш ца елга.

Наст-каста моттигаш нийслу производствени программаш плана тІа лаьрхІачул дукхагІа болхлой лелабара чотах кхоачашъеш, из бахьан долаш кхоачаштьац къахьегака овсарле айяра заданеш, хІаьта цхьаза из лохлу..

Хьалха латтача коллективаша дІайолаь болх береш кІезигагІа а хулийташ план кхоачашъяра почин дукхача предприятешка балха юкъе кхухьилга хІанз а мела лел. Ишта моттугаш хиннай «Грознефтеоргсинтез» объединене, шекара заводе, Ведениски лесхозе, гІишлой материалийн гІишлои индустрен Аргунски комбинате «Чечингушстройматериал» яхача объединене, «Металлист» яхача заводе, кхычахьа.

ХІаьта тамаш яц цу предприятеша къахьегама овсарле айира хьалхарча квартала план кхоачаш ца яр.

Республике 1978 шера халкъбоахама планага хьежжа технически прогресса 128 мероприяти ль яр, царех йиаза кхоачашъяр 112 я.

Технически прогресса мероприятеш чаккхьдаьхай мехидаьтта скважинашта буруа тохача, мехкдаьтта доакачеи чакхдоахачеи промышленносте, машинаш хьаеча, кхычахьа доккъоцка. Технически прогресса мероприятеш чаккхьяьрах республика промышленносте хинна экономически пайда 7,6 млн. сом ба.

Гуш ма хиллара, хоалуш пайда ба из. ХІаьта а республикерча 127 предприятех 1978 шера керда техника вІалла а юкъе а йоалаь яц Іилма-тохкама, опытни, проектни, конструкторски балхаш к дехь даш 36 предприяте.

Кхачан промышленноста маькха заводашка шерагара шерага кхоачашдеш дац хьоар тара йоацаш хьалцара, дІаоттадаь доаттадара, дІахьа яхахьара балхашта комплексни механизаци елга.

«Консерплодоовощ» объединене консервай заводашка кхоачашъль яц консервай керда тайпаш арахецара план, иштта моттиг я шурий промышленноста предприятешка а.

Къахьегама дисциплина чІоагІъяр, балха ха кІезигагІа йоалр хІара къахьегача коллективе лоархІамеча резервах цаІ я.

Даьча лоархІамаша хьакъхачох балха ха лахьа йоалрах хІара шера хьа па лушт 12 — 13 млн сома мехьа продукци юс.

Халахоте а, хІанз а балха ха дукха йоаю Грозненски аьшкбетонни конструкцей заводе, гІишлой материалийн гІишлои индустрен комбинате, шекара заводе, мясокомбинате, Назрановски трикотажни фабрике, Грозненски ногІа гІирса фабрике.

1979 шера цхьоалагІча квартала дика толамаш даьхад республика подрядни гІишлои еча организацеша.

Шоай низаца гІишлой-монтажни балхаш дара хьалхарча квартала план 105 процент кхоачашъяьй гІишлои еча организацеша. ДІадахача шера цу ханаца нийсдича 2 процент дукхагІа даьд балхаш.

Хьалхарча квартала план кхоачаш а ль соакха цу хакарчул дукхагІа балхаш даьд гІишлоиш хьалъеча Нохч-ГІалгІай управлене, «Грознефтехимремонтстрой», «Чечингсельстрой», «Чечингромстрой», «Чечингтасстрой» тресташа, «Чечингушводстрой» управлене, мелиоводхозен «Чечингиотодоро» управленен подрядни организацеша.

Хьалхарча квартале болх бе йолалийтай цхьайола объекташ, мах чубала шІеном.

Цунна цхьана республике йолаш я дІадахача шера хьалхарча кварталаца нийсдича гІишлой-монтажни балхаш кІезигагІа даь подрядни гІишлошъю организацеш.

«Жилгражданстрой», «Грозтрубопроводстрой» тресташа 5 процент кІезигагІа даьд уж балхаш.

Республика гІишлош еча организацешка дукха моттигаш я пусковой объекташка техника, материальни къахьегамен ресурсаш хьа па гулъеш, гІишлошъю материалий кхои ца беш.

ГІишлош еча организацей кулгалхошен специалисташен хІанз а Іалашдац плана тІа лаьрхІа ерригa объекташ хьалъяь йоахилга, гІишлой-монтажни балхий юкъара объем кхоачашйича тоъам хул царна, шоай балха мах керттерча даькъе хьалъяь яьхача объекташка хьежжа белга дац а лушт.

Даьча балхий итогаш еш лоархІаме да хІара къахьегача коллективе долаш дола кхоачамбоацараш дІадехара наьгьаш белгалдеслга.

ХІара балха моттиге дерггІа къахьегилга вІаштІехь а доахаш предприятей кулгалхой, общественни организацешца цхьана, декхарийла ба КПСС XXV съезда решенеши 1979 шера а бІарчча пятилетка а планаши толаме кхоачашъелга Іалашде

ЙОККХА КХОАНЕ ЙОЛА ДАКЪА

КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенеш кхоачашъеш

КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленумо хьайбий дохана дегІабоалабора, хьаьстта а дулх дукхагІа даьнхара бокхха тергам тІабахийтаб. Пленуме шо яьча доклада тІа кое. Л. И. Брежнева белгалдаьккхар «Кое тІарча оалхазарий дулх дукхагІа даккхара де дезарий хьахьехьара» КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советех сецал кхоачашбар мел бокхха лоархІам болаш да.

КОА тІара оалхазараш лeладара интенсификаци еш, из промышленни ларда тІа доаккхаш укх тІеххьарча шерашка Нохч-ГІалгІайчене кІезига болх баьбац. Тахан кое тІарча оалхазарашка лучa ерригача продукце 90 процент яр промышленни хьесап йоаккхаш я. Укх пятилетка кхаь шера «Птицепром» тресто 43 миллионагара 73 миллионага кхоачаш дукхагІа гулдаьд фуаш. ХІаьта дулх 601 тонн йоаккхаш хиннавле, соахка 1818 тонн яьккхар.

1978 шера республика кое тІара оалхазараш лeладеча боахамаша колхозештен совхозаштен лелае аьнна дІаелар миллионал совгІа дикка йоаккха хинна кІоригаш. Цо торо хилийтар цу боахамашка кое тІарча оалхазарий дулх дукхагІа даккхийта.

Цул совгІа, бахача нахага еккай дин бийсен дааьна 1200 эзар кІорнг, цу гІулакхо а дулх дукхагІа даккхийта аьттув балийтар.

ДІадахача шера треста предприятеш 1977 шерарчул 4,2 миллион фуъ 538 тонн дулхи дукхагІа даьккхар. Низалаш алсамъяккхара чотах а ца деш, царех дикагІа пайда эдара чотах дир из.

Гуш ма хиллара, хаьргІдаьнпар кІезига дене а, хІаьнчул тІехьагІа де дезар кхы а дукхагІа да. Декхар оттадаьд укх шера кое тІарча оалхазарий дулх доаккхилга 4800 тоннаген пятилетка тІеххьарча шера 6 эзар тоннаген дІаккхоачале аьнна.

Кое тІара оалхазараш лeладелга къовен йоккха кхоане йолаши денна да тайнила. Соахка февраль бетта РСФСР юрта боахама Министерства коллегеца цхьана парте обкома бюроса республика Министрий Советои «Нохч-ГІалгІай АССР-е фуаши кое тІарча оалхазарий дулхи дукхагІа даккхара де дезарий хьакъехьара» соцам тІаийпар. Цу тІо белгалдир 1980 шерага кхаччалца кое тІара оалхазараш лeладелга сихха дегІадоаладара де мел дезар. Уж мероприятеш чаккхьяхара республика Министрий Совета председатела тьалхара заместитель кое. С. Н. Кожуховский нерте латта лаьрхІа штаб вІашагІъеллар.

Цу хана дене фу де вІаштІехьдаьнвад-теш? 1978 шера март бетта дика 19 птичник хьалъяьй. Ма дарре аьлча, алхха птичникаш я ала йиш йолаш яц уж. Уж чоалхане технологически оборудовани чулатта, производства ерригача процессашта йиэза механизаци автоматизаци яь промышленни фехаш я.

Цу тайпара низалаш дасамъяхар бахьанце укх шера соахкарчул 16 миллион фуъ дукхагІа гулдеи дулх кхоаьха дукхагІа дІадален йиш хургья. Нагахьа санна вай республике дулха юкъарча балансе кое тІарча оалхазарий дулх 3 процент мара хинна дац, 1979 шера из 8,5 процентаген 1980 шера — 12,5 процентаген дІаккхоачарга, вешта аьлча, пятилетка тІеххьара шу чаккхдоалаш 34-аза дукхагІа доаккхарга кое тІарча оалхазарий дулх. Къулбаседа-Кавказски бройлерни фабрика хьалъяь яьлча 14 эзар тонн е республика дулха юкъарча балансе 35 процентага дІаккхоачаш хургда кое тІарча оалхазарий дулх.

Производстве хьалха литтача, шоай говзал йиэза нараераньча дукхача наьха цІераш яха йиш я. Масала, «Старо-Юртовский» фабрика птичница Терембаева Зайнапа хІара яьнача хотама тІехьара гулду 221 фуъ. Эдиева Иситас — 152. Цу тайпара болх бу нах кІезига бац кхуча фабрикашка а. Цо хьагойт болх тоабара, продукци дукхагІа яккхара кое тІара оалхазараш лeладерий Іалашиате йоккхий тороши йолга. Хьаэцаргьа вай «Старо-Юртовский» птицефабрика. [illegible] коллективо Терембаева Зайнапа санна болх боре, цига шера 16 миллионага кхоачаш фуаш гулде йиш яр. Иштта да кхычахьа а.

Цхьабакъда кое тІара оалхазараш лeладелга сиха дегІадоаладара цІенхаштта новкъарле в доакъара бeза дерггІа вІаштІехьа ца яккхаро. Доакъар арахеца предприятеш тха трестага хьаллар дехаш бо оттададар оаха. ФунигІа-маллагІа дуцце а, птицефабрикаш, комбинормови завод, птицекомбинат цхьаннахьара кулгал деш ца хилча, кое тІара оалхазараш эшшача хапен дезача комбинированни довкъарцен Іалашде тарлац.

Масала, дІадахача шера «Птицепром» треста предприятешта 70 эзар тонн комбинорм мара хьокаьльцар. Из тха фабрикашта эшачох ах мара яц. Дикалга диллача а хила езачоа гаьна яр из. Къаьстта во да Ермоловски комбинормови заводо арахеца доакъар. Из бахьан долаш а ассортимент къе хилар, кое тІарча оалхазарий фу, цар яьшиа ха теркал ца еш доакъар арахецар бахьан долаш а птицефабрикай ерригa технологически процессе телхаш; кое тІара оалхазараш доргтаде вІаштІехьдалац, царна хьовраш хул, уж дукха дов, хІаьта цуьга хьежжа лоха я предприятей продуктивность.

Республикански организацей новкъосталца яьча проверкаша хьахьехкар массе а хІамаша бехке оборудовани «хьаьна» хилар доацалга (цу тайпара моттигаш яц яхаьга дац из). Ермоловски заводе комбинорм хьа миштта ю хьоаш тІаккхокам лоаттабеча хада птицефабрикашта хІара дІйнахьа гулдераш 67 эзар фуъ дукхагІа хилар!

Тхона хетачох, Ермоловски элеваторах хьакъоастае еза комбинормови завод. ТІаккха комбинорм хьалрга дІайохийта бийдал дикагІа хила мегар. Артемовски элеваторе а комбинорм хьаелга вІаштІехьдаккха деза.

Республика кое тІара оалхазараш лeладерий болх юхабетташ кхыдола бахьанаш а да. ХІанз а тІехьа эсала ба зоотехнически ветеринарни болх. Из бахьан долаш дІадахача шера треста боахамашка дукха кое тІара оалхазараш тІере даьлар, лоха хилар цар продуктивность. Моттигаш я инфекционни лазараш хулаш. Птицефабрикай санитарни хьал хила доаттІеча тайпара дац. Болх бара эша хьалаш Іалаш па лар бахьанне боахамашка балхара дІабувлаш дукха нах хувалуш моттигаш кІезига яц. Дукха къахьега дезаогда увет, экономически болх тоабара, социалистически доалахье лоаргелга Іалашдара даькъе.

КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленуме белгалдаьккхар дулх дукхагІа даккхара болхлой, колхозхой, гІулакхерча наьха шоай доалахьа ба боахам лелабар чІоагІа лоархІаме хилар.

«Птицепром» треста тІалиллад шоай предприятеш Іалашъяь па Іеш, кое тІарча оалхазарий кІоригаша колхозаш, совхозаш, баха нах Іалашбелга а. Из декхар кхоачашдара хІана де мел дoегІар деш да. Тха боахамашка мел эша инкубационни фуаш да, апрель бутт чакІбоаллаш Сунженски оайоне болх бе йолайолийтар гІа 2,5 миллион фуах кІорнгаш йоагІргІола инкубационни станци.

Кое тІара оалхазараш лeладелга промышленни ларда тІа даккхаро дІалех цу даькъа керпача тайпара кулгал делга. Цудукъа хІаьнчул тІехьагІа наьха санна дукха болх бе безаогба кое тІаoa оалхазараш лeладу зоотехникаш, операторш, кхыбола болхлой кийчбеш.

Лоацца аьлча, иштта да кое тІара оалхазараш лeладечара тахана сурт. Цуи кховне. Тхо тешаш да, дулхи фуаши луча цу къонача даькъа болхлой шоашта хьалхашка латтача бехктомехача декхарех лоархІа бергхилар.

А. ДЗЕИГОВ,
«Птицепром» треста директор.

ПЛАН ТІЕХККХОАЧАШЪЯЬЙ

— Хьалхарча квартала план дикка тІеххкоачаш а еш, пачхаьалкхена 85 тонн дулхи 341 тонн шурен дІаеннай оаха, — йоах Ачхой-Мартановски району «Самашкинский» совхоза керттерча зоотехника Мароабеков Мухьмада.

ДІадахача шерана нийсдича тоъал лакхагІа да уж хьоккхамаш. Хьайоаккхаш йола хьайбай продукци дегІаяра, укх тІеххьарча шин шера доахана фу тоадара 320 шинара нийсад совхозо, хІана уж Іула юкъе да. Иштта хьакхарчий фу эргаданнхара а йоалаяьй Черсашкахьара дикача фух йола 50 хурск.

Хьайбашта Іуьнал делга массаза а зооветспециалистий теркама кІал да. Доахана хІана рационах тел хІаранета 30 килограмм силос, 2 килограмм концентраташ, 35 килограмм барда, 1,5 килограмм жом, 4 килограмм сенаж.

Цунга хьежжа да толамаш а: дийнахьа ваччахьалкхен пункташка дІалу шура 4200 килограммага кхоач. Соахкарчул 200 килограмм дукхагІа я из.

Цхьаькха а да продукци алсамъяоллийтара новкъостал деш, хІаьта из керттера а да: коллективаццара дукхагІбараш йоакха опыт йола болхлой, шоай гІулакх дика доваш а дезаш а болу говзанташ ба.

Кулгалхоша цІераш йоах яхье хьалхалаттарий, массаза а котбувлаш хьабоатІарий. Царех я коммуниста Юсупов Нажмутдина кулгалду № 2 йола шурий ферма коллектив. Доярашта юкъе хьалха латт дийнахьа хІара Іаттагара юкъера лаьрхІача 8 килограмм шура йоаьхха ветеран Ибрагимова Бекисета. Цунна нийсса къахьегкъонача доярашка комсомолкаша Бисаева Тансе, Кушиева Сайбата. Толамаш доахарца за опыт йола бежа Іу Адаев Мохьмуд а. Цо Іувал деча хІара къонача бежана дийнахьа буса 400 грамм дулх тІаккет, план 320 грамм йолча.

Хьакхарч лeлаеш йола Чернова Анна, Штефан Мария, Гризно Надежда массаза дикагІболча болхлоех лоархІаш ба. Цар шин бетта кхабачул тІехьагІа хурска тІаккета доал 18—20 килограммага кхоач, план 16 килограмм йолча.

Хьинаре къахьегача хьайбаш лeладерий йоаггІаш йола йоакхо ю. Даьхача толамашка хьежжа моральни материальни гІойлеаш лоаттаю царна. ХІаро кІерагІа балха итогаш а еш, яхье хьалха баьнарашта, цІеча уголоке беррига болхлой хьагул а бейи, нарара кара тела вьювелаши яхьа условешца лаьрхІа дола ахчан совгІаташ лу.

Хьайбай продукташ йоахилга даьгІ па далийтара эшаш йола торонаш я боахаме. Цудукъа КПСС ЦК июльски ноябрьски (1978 ш.) Пленумий решенешта гІулакхана жоп а луш, пятилетка дыъалгІча шера Даьхенна 610 тонн дулхи 1550 тонн шурен дІа ала дерхІ «Самашкинский» совхоза хьайбаш лeладеча коллективо. Уж цифраш соахка хинарел лакхагІа я: дулх — 90 тонни, шура — 100 тонни.

М. ЦУРОВ.

КУЙБЫШЕВСКИ ОБЛАСТЬ. Кердача Обшаровски птицефабрикера заготовительни пункте дІаяхьийтай боабашкий дулха хьалхара эзараш центнераш. Фабрика проектни мощность — шера цхьа миллион боабаши. Из керда предприяти болх бе йолаялийтай лаьрхІача хенал цхьа шу хьалха.

СУРТА ТІА: массарел ерригІа хила безам ба са.

Ю. БЕЛОЗЕРОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Парижера «Керда тІий» — французски столице къаьнагІа дарех да. Из хьалха даьккхина хиннад XVII-гІа бІешере йолалуш.

В. КОРОЧАНЦЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

ДУНЕ—ЦХЬАН КІИРАГІА

Куба: халкъа Іаьдал чІоагІдар

ЧІоагІа политически хьинар айдалара хьале 8 апреле Кубе чаккдаьлар муниципальни ассамблейшка — халкъа Іаьдала моттигашкарча органашка хинна хоржамаш. Цар цІаьхха а тешал деш хьахьекхар республике демократи дІахо чІоагІъялар, пачхьалкхея хьалъяра процесс кІоарглуши дегІайоагІаши хилар. 169 муниципалитеташка Іаьдала моттигашкарча органашка шоаш хоржача коммунистийн парте боахарийн блока кандидаташта тІехьа кхаж тесса баьккар миллионаш бола болхлой, ахархой, гІулакхера нах, творчески интеллигенце эилалаш, студенташ.

Хоржамашка дакъа лаьцар берригача дІаэлбаьча хархархоех 96,9 процент болча наха. Дукхьал хьалхарча туре а цар хержар 9,6 эзар депутат, веррига харжа везар 10,7 эзар гаргга сaг волча. Цхьанна а кандидата тІехьа дукхагІбараша кхаж тесса боацача хоржамий округашка 15 апреле кхы тІа кхаж тессара шоллагІа тур хиннай. Царех хІара округе хоржаргва хьалхарча туре эттара дукхагІча лаха царна тІехье кхаж тесса вола шн кандидат.

Хоржамашта кийчо ярон уж чаккдахаров тешшаме хьахьекхар кубински халкъа политически сакхетами хьинари лакха хилар, Куба Коммунистически партенеи новкъост Фидель Кастро керте латтача цуп Центральни Комитетан гонахьа кхотадена цхьоагІо йолаш на хилар.

ХІандара хоржамаш революци яьнначул тІехьагІарча Куба исторе чухь шоллагІа деш да. 1976 шера октябре хинна халкъа Іаьдала центральнии моттигашкарчен органашкара хоржамаш дог тийшшна керда общество хьалъяра наькъагІа йодача республика социалистически демократи дегІайоалаяра лоархІаме хІама хинна дІаэттар. ХІаьта цу шера декабре хинна халкъа Іаьдала къаман ассамблея хьалхара сесси Паргlатон ГІайрен тІа халкъа Іаьдал оттара процесс чаккхьлар чІоагІдеш йола исторически лоархІаме событи хилар.

«Вай мехка цхьа Іаьдал да — къахьегаш долча халкъа Іаьдал. Из леладу къаман ассамблее гІоллен цуна карарча пачхьалкхен учреждениешка гІоллен. Вай пачхьалкхен Іаьдала форма хьахинай социализма наькъагІа долхача кхыча мехкий опытаген вай воай практикаген хьежжа. Хоадам боллаш долча воай хьалашка хьежжа лелаю вай марксизман-ленинизман керттера принципаш», — аьлар республика лакхерча законодательни органа делегаташта хьалхашка къамаьл деш Ф. Кастрос.

Иран: революцен бІаьсти

Укх шерара Иранера бІаьсти къаьстта шин тайпара я. Из революцен хьалхара бІаьсти я. Цун эттара белгалагІа дола дя, шеко а яц, 1 апрель да. Цу дийнахьа кхы хургйоацаш дІаьннай шин эзари ах эзари шера даьтта ирански монархи, хІаьта Иран дерригача халкъо референдум а ль Исламски республика я аьнна официально дІахайкаяьй. Республикански строй чІоагІъяр из да Иранера антимонархически антиимпериалистически революци ше дегІаяра кердача этапа чуеннилга.

Цу этапе эттара хьалхара дарех декхараш хургда республикански конституци чІоагІъелген Іаьдала массазара органаш вІашагІйоххилген. Тегеране дІанхайкадаьд конституционни ассамблее хоржамаш 1 июне хургхилар. Кастта дерригача халкъага юкъийта арайоаккхаргья конституце проект.

Ирана кулгалхоша кхетаду шаха дукхьаьрча низаша Іаьдал хьаллацарах революце дерригa декхараш кхоачашдаь ца даьннилга. Революционни процесс дІахо дегІайоагІаш а кІоарглуш а я. Царна иштта дика хов керда Ирана дукхха моастагІий болга. Чура реакци арахьара империалистически низаши кхы а дот доахаш да исторе чарх тІехьашкахьа юхаккхостаен мехка къаьнара порядкаш юхаоттаен шоашта могаргхиларга. Шоашта дига латтар кхоачашде гІерташ цар юкъе ца доаккхаш цхьаккха бІехен къизен кІама диттац. Цар провокацеш, саботаж лелаю, дын националисти хьалхьею. Контрреволюционни элементий тийша болх мел кхераме ба хьахьокк дукха ха йоацаш Семенедежен Гамбеде-Кабусен САВАК оалача подполье яхача шахски агентура провокацегІа цІий Іоухийташ хиннача событеша.

ХІанз а ерригa контрреволюционни кІийленаш дІалха яц пачхьалкхен аппаратерен гергашарча яздашкарен. Ший гІулакх лорадара революци фе хила еза.

Контрреволюционни тийша болх юхатохарга хьежжа ирански Іаьдалашта хьалхашка латт мехкара экономически вахар вІаштІехьдаккхара хьакъехьара чоалхаме декхараш а. Цхьа шу совгІа йолча хана хиннача забастовкаша толхаяь ирански экономика хІанз а юхаметтаоттаяза я. Тоъаш яц хІанз а дукха кхачан продукташ, дерггІа дІабодац промышленни предприятейн гІулакхаш дара сферерен болх, кхо миллион сагага кхоачаш дукха ба хьабе болх боаца нах.

Уж кхоачамбоацараш дІадахара, революце декхараш толаме кхоачашдара Ирана дерригача халкъа низаш оарцагІдаха деза. Шахски режим йохаьча дерригача демократически антиимпериалистически низий цхьоагІонах тийша да керда, республикански Иран толаме хьальяр.

Китайцара торговли чакхъялац

Дунен халкъашта юкъерча гІулакхашка лелаеш йола, маоизма керттера дарех цхьа дакъа хинна дукхача хава дена дІаетта йола авантюризми спекулятивни хьисапе партнерашца гІулакхаш лeладари арахьарча политике хинна ца Іеш экономически гІулакхашка а долаш да хІама. Цу тайпара вывод ю дукха ха йоацаш китайцаша малхбоалерча фирмашта хьалхашка арахьарча торговле хьакъехьа тІаийнача декхарашка диллача «тІехьашкахьа йолаеначa» Пекинага хьежача дукхача политически обозревателаша. КНР-аца торговли лелаярах доккхий пайдаш де лерхІаш хинна базбинараши предпринимателаши хІанз оарц дехаш ба. Пекино хІанзе а йохаьй 2,8 миллиард доллар боарам болаш ль хинна Японецара дукха контракташ, хьалхагІа дийна хинача тайпара кулгаш ца яздеш юхальнай Англецарча соглашенешта, США-га хоам баьб бІагалъьнначa «йиъ модернизацеца» дувзадена план хувцаш хилар бахьан долаш импортагІа йоагІаш йола оборудовани чІоагІа кІезигъергья аьнна.

КНР-ца йоккха торговли лелае лийрхІарий гІулакх чакх ца далара бальавнх дукхаш ши хІама да.

Хьалхара дар, китайски доккхий лакамаш Японе, США, Малхбузерча Европе дІаиийсдергда аьнна дош дена хан Пекино цу мехкашца политически, гІулакхаш оттадаь хан цхьана нийсъдуш хилар. Миллиардий боарме контракташ ергьи яхаш аьттехьен аьрдехьен китайцаша дІателаш хоина дош ла ший тайпара. Пекино ший «союзник» халийта лийрхІача кийчъяь «экономически приманка» санна хІама дар. ХІанз шоаш де лийрхІар дикка кхоачашхиннечул тІехьагІа китайски кулгалхой юха тІехьашка баьинаб.

ШоллагІа дар, Пекинерча цхьабараша кхетадаьд дукха ха йоацаш тІаийца 1978 — 1985 шш. КНР халкъа боахам дегІабоалабара хьакъехьара 8 шера план, цу дикъе лакхехьа хьоахаь «йиъ модернизаци» а йолаш. Маой «йоккхача скачокал» бешка йоацаш экономически авантюра хилар. Английски хьалдолча гІоазарий хьашташ хьаллоацаш долча «Файнэншл таймс» яхача газето белгалдеш ма хиллара, из план кхоачашъяра эшаш йолча йоккхача импортах дІадала кхоачам хиллал ахча а бедал а яц Китайга.

Цул совгІа Китая инфраструктурана могаргдацар Малхбузера хьая лийрхІа дукха оборудовани хьал, хІаьта из оборудовани а оттаяь хьае лерхІача отрасленага энерги яла могаргдоацаш эсала я КНР энергетически база а. Культурни революце йохаьча Китае йолаш яц дІаязарча отраслешка болх байтанга Іалашде могаргдолаш болхлойн технически интеллигенцен кадраш а. КНР экономически дегІайоалара юххьанца оттаяь хинна план кхоачашьюлургйолаш яцар, аланза вартгоацача эттар премьера заместитель Ли Сяньянь.

О. КОЛЕСНИКОВ,
А. СУРИКОВ,
С. КУЛИК.
(ТАСС).

Ӏилма-техническин цхьана гӀуллакхаш леладара дийнъера комплексни програмица СЭВ пачхьалкхенаша лелаш гӀа кхочушдо. СССР Ӏилмай Академе химически физика Институтерчу академик Н. М. Эмануэль керте латтача химически биологически процессий кинетика секторе аспирантура йоккхаш, Ӏилман проблемаш толаме Ӏамабеш ба Кубера, Болгарера, Вьетнамера кхоьа Ӏилмахой.

СУРТА ТӀА: Кубински аспиранташ Орландо Рейнос Эспикоса (аьрдехьара вар), Родригес Виктор Худио, сектора вокхагӀйола Ӏилман болхло химически Ӏилмай кандидат Петр Иванович Валов.

О. КУЗЬМИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

УНАХЦӀЕНО ЛОРАЕРАШ

«Грознефтеоргсинтез» объединенен медсанчаста № 4 йолу поликлиника городе меттел республике а дикагӀчарех йола дарбан-профилактически учреждени я аьлча харц кургдац. Со дуккхазза а иийсвеннав уккхаа, бакъда, массаза а дега тоам хилина цигара дӀа а вахав. Цу гӀуллакха дукха бахьанаш да: массанахьа цӀена, хаза дина кийчъаь фотовитринаш, цӀена оборудовани, кхидар да.

Цхьабакъда, эттара дикагӀа дар: хьо верта хьежаш баьгӀача санна, гӀадбахе, хьа дог гӀоздоаккхаш хьо тӀеэцар. Хьога хьожаш бола лорш, кхьбола поликлиника болхлой ба. Царех я 30 шу совгӀча хана уккхаза болх беш йола эндокринолог А. И. Попова. Дика лор хилина ца Ӏеш, Ӏалахмате тӀера, безаме саг я иза. Из ца йовзаш, цунга дарба ца дайташ, е цуна шийна эшача дарбах къа-

мел ца деш сахарш дийбетах цамогаш барех атта саг кургвац вай городе.

Цаха езаш а ваха лоархӀаш а я лор-невропатолог А. Ф. Рутберг. 25-гӀа шу да цо ваха дарба ду, цамогаш болта махала Ӏиммерза йолаш. Дар могашал тоьс гӀерташ цо хьинаре къахьега.

Дукха ба укх поликлинике дика лораш а цамогача вайха хьашташ нхоачандеш бола кхьбола болхлой а. Уж ба: РСФСР заслуженни лор Р. Г. Скрынникова, стоматолот Е. И. Левченко, стоматологически лабораторе заведующи З. И. Рубайло, медсестраш О. С. Гречкина, З. Ш. Разина, лор-травматолог В. Н. Тищенко, кхы дукха барахь а. Денгара денга шоай говзал лахьеш хьинаре кхахьегаш вайха могашал лорееш а товеш а хьабоагӀа уж.

Х. ВАУДИНОВ.

С. ШАДИЕВ

ӀИЙСАЙ ДЕНАЛ

ДУВЦАР

1942 шера Ӏаь юкъе дара из. КӀир доалаш латтар вайцига Дай-мехка тӀом кхаьча. Дийнахьа массехказза тохалора фашисташ Ӏийса ваха юрт кхияха гӀерташ. Цхьабакъда, советски Эскара бӀухоша ка лацар моастагӀчоа. Чу массаза хьалха дукха декъий а дуташ тӀехьашка воалар из.

ХӀана аьлча санна дагалаттар ӀийсайнаТӀом тӀа водаш дас шийга аьнар:

— Са кӀаьнк, хьо вокха ва, кхойтта шу даьлча ва гота йоаллайора, хьожаш хилалахь вай цӀенга. Нагахьа руэкъа хуле, моастагӀа вӀха а ваь тхо цӀанхоачаргда. Кьовнаха хилалахь!

Наг-нагахьа тӀом тӀара кьакхат доагӀар даьгара а вежарашкара а. Царгара кердадар кхачъалца дешийтар уж Ӏийсага цапас. Юрта саг висавацар моӀача кахах, хьетӀа тӀа гуллалу итт-ех вокха саг ца лаьрхӀача.

ХӀана тӀом гарга а кхаьча тӀайгӀайе бахабар юртахой. Школа дӀакъайлар. ДукхагӀа бола нах тӀемах байдда лоам бахар. ХӀаьта Ӏийсеси цун напаси бйса лаьрхӀар — гаьна арахале могергдолаш вацар цар вокхха саг. Лоаме хьаштдар де а шортта ха йолаш вар Ӏийса.

ТӀом таргабеча вай эскара тӀема кхоачам лоаттабу салтӀема кхоачам лоаттабу салтий Ӏийсай юрта сайцар. Ватий Ӏийсай юрта сайцар. Вахача наьха кошина дӀатарбелар уж. Ӏийсар кон дӀалаьцар йоккхийча топий пхорч, миквш, поатронаш, ниттта кхыкаш, поатронаш. нитта кхыбола тӀема кхоачам чуболча хӀамаша. Хьалха хьожкӀаш желаеш хинна доарч хьалдизор тайп-тайпарча герзо.

ХӀара дийнахьа дукха машинаш йоагӀар цар коа. Цхьаьраш тӀема кхоачам бахьаш кхоачар, вокхаш тӀема хӀама а кийна «передовой» лине йолхар.

Делиъа ха билдалца новкъосташца — Башираца Ахьмадаца юрта йистте вахача Эльбердий коа лийнна мецаэле чувоагӀар Ӏийса. Цу дийнахьа керда эскара доакъош дахкар цар юрта. Эльбердий цӀеношка даьсса хилар цига сайцар советски эскара цхьабола салтий. Цу дукъа ла хеза цига фуд хьажа баха хиннабар уж. Массехк машин етта дена герз — цӀенна автоматаш, пхоьна юзда тонаш, гранаташ ӀойоасаДеш новкъостал дань кӀаьдбенна чубоагӀар новкъостий. Коа ваьлча шоай цӀагӀара белкача истий гӀар хезар Ӏийсайна.

— Фу хиннад-те? — кхераенна чуведар из.

Тьасет латтар цига. Цкъарчоа хкетадалзар Ӏийсас хиннар фуд. Ер чуваьннача цӀагӀа наьнаца елхаш ягӀар ши кхалсаг, уж боввар цунна, доалаха бахаш хилрах. Хьаьша цӀагӀа дадий вокхха саг — ГӀойберди вар къамеьа деш. Ӏийса тернадваь йистиладаар царех цхьанкха а. ЦӀаьхха кора тӀа даьста уллача кахьатах бӀаргнийтар дун. Кетеха из хьа а нйпа Ӏодийшар Ӏийсас:

Галиева Сосаркъый Кабийне

...ЭСКАРА ДАЬКЪА КОМАНДОВАНЕ ХАЛА А ХЕТАШ ХОАМ БУ ХЬОГА. ХЬА МАР ГАЛИЕВ ӀАЬЛИЙ БИЙБОТ, МОАСТАГӀЧОХ ТУРПАЛ МО МАЙРА ЛАТАШ ВИИНА ХИЛАРАХ». КӀал эскара даькъа командирон комиссарех кулгаш яздьдар.

Кар кӀалтӀабоаккхаш моастагӀчунцара ший даь чӀир лела безам эттар цун. Цхьабакъда, мишта дуларгда из дийтта шу даьннараш тӀем тӀа бохийташ ца хилча.

Массехк дийнахьа лелайир Ӏийсас даь чӀир лехара уйлаш. Эттара тӀехьа герз а лехя ший юрта тӀагӀертача моастагӀчоа доа де чӀоагӀо йир цо. Герз-м шортта латтар цар коа. Пайда бий цун — хьадеха йиш йолаш из ца хилча, тӀаккха-м деррига а. Цунна дага мел дехар, дохаргма дарий. Герз Ӏалашде ший аьттув беллалца сабарде лаьрхӀар цо.

Цхьан Ӏуйранна сецца гӀетта кхий чу вахар Ӏийса. Цу дийнахьа новкъостаца — Башираца Ахьмадаца хьунагӀа ваха лаьрхӀар цо. ШоалагӀа де дар цӀагӀара дахча кхоачадена. Орлик нийзар из кхоачаш цо иниl хаьедлале. Тамаш а яц. Бакъалг йолаш дас нйпача гӀойе цхьанкега а довл ца кхоачийташ лелайора из Ӏийсас. Миччахьара а цо теха цӀоргӀа хьахеличи Ӏехаш; малагтара удаш йоагӀаргхьар Орлик. Ӏийсас Ӏойнижа аьлча — Ӏоюжаргхьар. Из мара кхы саг тӀавктацар цо шийна, хӀаьтта хинна яьннача говро.

Массаза санна, хӀана а фортах а батах а кулг хьекха Орлик хьаьстар Ӏийсас. Фуьбиллар. ТӀаккха безаме ара а яьккха дӀасжар. Дига херхи ворда чу а кхесса шийна наькъа кхача беха чувахар. Ӏурре а вӀашагӀкхетелга дийцадар цо новкъостаца. Коара ара а ваьнна улица наьнъа тӀа ваьлча ший яр санна йолча ворда тӀа багӀа новкъостий эйра Ӏийсас.

— СихагӀа лалла, дукха гов вай! — яхаш кулгаш лестадора цунга Башира Ахьмаден. Дукха ха яьале юртара ара а баьнна, хьунагӀа бодача новкъа баьлар новкъостий. Кхоикхе а цхьан ворда тӀа хайна болхар уж. Башира ворда тӀехьа а тесса. Цхьана санъердамегӀа яр. Шоай юрта моастагӀа таргакхаьча сагота дар бераш. Шоашта цунах хетар дӀа-хьа дувцаш хьунагӀа чубевьлар уж.

ТӀаьда яр хьунагӀа. Цхьацаналахьа, малх тӀа ца кхоачача, дашанза уллар лоа. Ара жарт маре беца а, бӀаьстан белгалонаш гуш яр. Ӏай санна шийла бецар хьекха мух, нагнагахьа малх дукхагӀа тӀахоачача сийнен ӀамагӀен аӀамига эзаш нийслора.

ДӀа ма-кхаьчинге а хьуна хоэнашка хьажа эттар новкъостий. Ӏийса царех дӀа а къаьста хьуна юкъе ваьлар. Дахчаниэ бохабе бокъабенна хи лохаш лелаш лаьтта уллача сага тӀанийсвелар из. ЦӀаьхха кхеравенна хьтараийкхар Ӏийса. ТӀаккха горе а хайна юкъахьежача тӀабухха моастагӀчун гӀирс эийра цо. Из дийна улл е венна ца хоьш хьежаш цхьа ха яьйхар кӀаьнке. ТӀаккха майра а ваьнна, гӀетта тӀаввахача, бокъовца кхийтар моастагӀчун са дӀадахалгах. Цхьа-ши гӀа гаьна, бера дӀакха уллар цӀенна автомат. ГӀадваха тӀакхийтта хьанйцар из Ӏийсас Ши-кхо поатрош мара ца кхоссаш йиза яр цун ехк. ШоллагӀар моастагӀчун хьи уллача тӀормига чу яр. Из а граната а хьанйцар цо. Дагадоаллар кхоачийдара кхы цуннa эшаш хӀама дацар. Си-

ха тӀермаш тӀатеха моастагӀчун дакъа къайла а даьккха, шийна карадена герз а тӀехьа ворда латтачехьа дӀаведа из. Царна юхе саг вацар. Хьуна юкъе шаьра хьахозар новкъостаца ю гӀарош. Ве доалла герз ший ворда чу а диллa сиха че тӀатехар цо. Гарре ка этар кӀаьнка шийна бӀаргадайначох меттаза ца могаш.

— Уккхаза мишта нийсвоалла хиннав моастагӀа? — уйла дӀаллацар кер чура. ХӀаьта а шийна герз корадаррах гӀадваха вар из. Новкъосташка хӀама а ца хайташ шийна дагадехар чанхданкха лаьрхӀар цо, кхы тӀехьа ца тетташ.

— Ха дӀа йода, сихагӀа ерашцӀабахийта аз аьнна. цӀоргӀа теха хьавийхар цо Башири Ахьмади.

— ЙӀа, кагоха вай, — аьлар Ӏийсас ший новкъосташка. — кхеравий я уккхаз. Сухулбаь болх дӀаболабир цар. Сахьат далале ши десса ворда хьунагӀара аравоалаьлар. Ший новкъосташта тӀехьа воагӀар Ӏийса. ХьунагӀара арадоалаш латташ, парех къаста бахьаш лалира, ший ворда саьнгар чу кхессар цо. Къарс аьнна каг белар ворда пхьарс. Юха а сеца новкъосташка кхайкар из. Ведда тӀаера шаккхе а.

— Тамаш сций из, — лувра Ӏийсайта Башир. — бӀаргаш дахнацарий хьога? — Ер миссел докхха ор бӀарга миштa яц, хӀана фу дергда вай?

Дагахьа раьза вар Ӏийса гӀулакх мишта нийсденне. Цудукъе Башира оча гӀара дуьхьала а це луваш аьлар цо:

— ХӀана вай мел дуцарах тӀаккхета хӀама дац. Ма — долхха цӀагӀо шо. Со говр хьа е аьста шоана тӀехьа воагӀа.

ДӀобахар новкъостий. Уж къайла ма баьлинге а Орлик хьа а аьста хьуна юкъе лаьлдар Ӏийсас, малх чубиззалца сабарде дагахьа.

Хийцца йодар Орлик гӀорадаьча кхай тӀа гӀолла. Лелаш сегача юрта нийсса тӀаводар Ӏийса, — моастагӀа цига волта шьвра ховра цунна. ФуннагӀа даь а, ӀодоагӀача хи тӀа кхача гӀертар Ӏийса. Ерригга атагӀе нийсса юкъе гӀолла аьлаш, тенкарг санна солаш етташ, кӀоарга ор а даьккха доагӀар хий. Аьхки нига лувча а чиъаьрий лувца а дукха береш уллар. Ӏийса а хиннавар цига дукхаза а.

Новкъа ца а водаш, кӀотарташта юкъе гӀолла вехар из. Аьхки эра а шерм а йоаш цхьа чукхийтта моттиг яр тӀаь юкъе. Дами хий латташ тӀаьда яр из. Цига кӀийле лаца лаьрхӀар Ӏийсас. ХӀана аьлча ше а говр а кхьи бӀаргах хьунаяра теттара дина яр из моттиг. ЦӀаьхха наьха гӀар хезар Ӏийсайна. Тохаделар дог. Юха а сеца Ӏойнижа аьлча,. Орлик ӀотоӀайир цо. Ӏойнижар Орлик. Говра юхе ше уллаше а ладувгӀа эттар Ӏийса. Нийткъа хьахезар эрсий меттала ду къамаьл.

— Вайбарш, — маьрша делар дог. Шоайла къамаьл деш вар ши салте.

— Мел ха йисай вай хуьцa? — хаьттар цхьанне.

— Ах сахьат, — жоп делар шоллагӀчо.

— СихагӀа дӀайодаллар ха, — аьлар цӀаьхха а хьалхарчо, — гӀавле оза чӀсагӀа дог эттад са.

— Сетоха, дукха ха йисанц вайна — юха йистхилар шол-

лагӀвар. Кхийтар Ӏийса уж наьъ, нагахьа моастагӀа уккхазахьа воагӀе а аьнна кӀийлеина хоавахь вагӀналгах. ТӀаккха тӀема доазув тӀехьашпахьа диса хила деза. Мишта дӀагӀоргва акхарна гуча ца воалийташ, уж наьъ хувца боагӀа бӀухой тӀаккхоачий а мича хоь. — аьнна шорттега цигара дӀа ваха лаьрхӀар цо.

Цхьа бӀаь метр бӀухой багӀачара гаьна ваьлча тӀий долчахьа ерзайир говр Ӏийсас. Листта эра багӀеча, хӀана а ша баь латтача уллаллашка гӀолла, гӀар-тата доацаш тӀаь йистте кхаьчар из. Шелдеяча пулганшта доал дулалар. Цхьа бохьад уж дӀоех а даь, белаших улле автомат а гранаташ а кийчйир цо. моастагӀа дульала кхете а аьна. Сатийна яр гобаьккха. ОгӀем магӀен вайбараша а моастагӀчо а кхуесача тайп-тайпара бесаш долча ракеташа цхьан юкъа спирдайоаккхар сигнас. Сатассенна тӀаь юхе Ӏе лаьрхӀар Ӏийсас. Из бийса шера нийсса вӀаьха хетар цунна. Эттара тӀехьа а сахулача седкъах бӀарг кхийтар Ӏийсай. Наг-нагахьа Ӏеха боргӀал хьахозар юртагахьаре. Вукъ бӀайха бале а, гарре дегӀ эгадеш шелал чахкьиелар. ЦӀаьхха моастагӀа волчахьара машина тата дезар.

Цигахьа дӀахьежача шийна нийсса, фараш а ца согаш тӀайоагӀа машин хоелар цунна. Кхийтар Ӏийса, гуча ца валийта гӀерташ моастагӀа воагӀилгах. «Гарт-герт» яхаш детталуча ший дега тататш эгара хьахха хоэар цунна. Кхы а чӀоагӀагӀа тоӀайир кулго кхач улле автомат. Хих сехьа ца йоалаш тӀаь йистте сецар моастагӀчун машин.

Кабинка чура Ӏо а нйкха шоай, меттала тӀачуваш къамаьл де волавелар цаl. Цар эскара тарвелар из Ӏийсайна. «Парт-парт» — аьнна машина тӀара Ӏо а дийлаха нийсбенна дӀа эттар салтий. Уж массев лархӀа кхензар Ӏийсай, итта гаргга хиларах-м шеко яцар.

— Фу де боахк ераш. сенна сайцаб уккхаза? — хаттараш цун дагахьа хьувзача юкъа царца хинна ши саг ведда ваха машина чура цхьа йоккха яьшка а кхьаш юхакхаьчар. Эпсар хьалха а волаш шевар тӀаь юкъе дӀаэттар. Царга, кулгаш а лестадеш, цхьа хӀама дӀахьувкхаш сиха лувра эпсар. Кхийтар Ӏийса цар леладечох — тӀаь кӀал минаш йокха уж баьхкалгах. Ӏийса кӀийлекне хайна вагӀачара уж латтача кхачналца гӀадах кхоссал мара юкъ яцар. Доа де кхы аьттув боламагӀа моттиг корорга хьацар.

Кхерам ма бий аьнна вӀалла а дагадоацаш шоай гӀуллакх паргӀатта чакхдаккха болабенначa фашисташта юкъе вӀаштӀеххьа-тӀехьа ши граната кхессар Ӏийсас. Уж кхийтта моттиг, юхк агаш санна, оагаеш чӀоагӀа тата даьлар.

Шорттига корта хьалгайбир цо. ДӀа-юхе кхайса дадар фашистий декъий. Ши салте ура а нйнкха машин латтачахьа дӀаведа велар. Цунах хӀама хиланзар. Автомат теха вожавир Ӏийсас шаккхе а.

Хиннар фуд ца ховш воача моастагӀчо, вайбараш тӀий долчахьара атаке боагӀа мотташ, ший тӀема низ оарцагӀбаьккхар. Цхьабакъда, Ӏийса цу хана гаьнававиннавар. ДӀакхесса хӀама санна йодар Орлик. Ӏийса цӀанкхаьчача малх аьйдуш мара багӀацар.

ВИЛЬНЮС. ГӀар-тата кӀезигделга, цунна тешпаьс духьале оттасйга — иштта да Вильнюсерча теплоизоляционни а акустически а гӀипилон материалий изделий Ерригсоюзни Ӏилма-тохкама института коллективо кхоачашдерех цхьа дехкар. Дукха хьаьй цун лабораторешка тайп-тайпара промышленни граждански объекташ хьалъеча шерра пайда ядаш йола эффективни акустически материалаш. Аьлча кхоачам ба, соахка тохкамаш дарга дӀадахийтача хӀара сомо халкъа болхама дин сом пайда баьб аьнна.

Ерригсоюзни социалистически яхье толамаш даларах института коллективаз КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара хара тела Ще байрахх еннай.

СУРТА ТӀА: теплоизоляцен акустически материалийн лабораторе йоккхагӀйола инженер Е. Якубайте дакха эффект йолча акустически материалех я декоративни плиташ хьаьъохкаш йоал.

А. САБАЛЯУСКАС сурт.
ТАСС фотохроника.

ФУТБОЛ

КОТАЛОН ЧАИ БОВЗАНЗА БА

«Терек» соахка а пхеаза лайзачул тӀехьагӀа хӀанзчул хайра дукхагӀа ядар цо Ӏоаль очкаш. соахка уж дах хишнала, хӀана цунга вив очко я. Цхьабакъда, укхаза дагахьба дезе соахка чемпионат дӀайоладуча хана «Терека» кертера состав вӀашагӀйоллая а тӀехьа цун мугӀарашка оамет йола спортсменаш ца хиниага. ХӀаьта укх шера-м команда керттерча составе лоэза бокъо яккха а атта дац. хӀана аьлча хӀана «Тереке» кӀезига бац молагӀдола денхарнш кхоачашдулургдола керда футболисташ. Дале а, соахка пхелагӀа тур чакхьеначул тӀехьагӀа «Терек» кхоаза котйоахаш лайзавле, укх шера цунна цӀаккха а байзабац коталон там.

Цу баьнех лаьна дувца дукха да. ХӀаьта царех керттера цин хьоахадича а такам кхоачам болаш санна тетаду. хӀана аьлча вожаш деррига а цу чимпетара хьадоагӀаш да.

Вай команда керттера гӀалат сезонага кийчлуча хана хӀара футболисто ше кхо ца вевш хьакхьийга ца хиларах латтиаьга гуш да хӀара сага. Сезон йоллача хана футболисташкара технически гӀалаташ дукъята тамаш с езам хӀама дац. цхьабакъда физически даьтье эсала кийчъаь я команда. Грозне мел лайзача командай футболисташ вайчарех тӀех ба кадайгӀа хилара. хьанахьа кӀаьд ца баларе. Цул чӀоагӀагӀа къувлаш де цхьаькха: иъэаза шоаш ца боалаш санна, кхы ер ма дий аьнна хьинар, денал шоашкара ца гойташ лоэаш ха а яьякхе, баь тӀара дӀаух «Терека» футболисташ.

Из ала мегаргда 14-ча апреле Одессерча СКА яхача командаца цар чакхдьаккхача вӀашагӀкхетарах а. Къагга дола ловзара тактически сурт оттаде маганзар «Терека». Цудухьа шоллагӀа тайм йолаетнача хьалхарча минуташка хьашаш шоашта бургац чутехачул тӀехьагӀа тохабенача вай футболисташта хьаьший защитин мугӀараш хаяча оттаде маганзар. О. Кулакова гол чутохаш нийсхо яккар а дукхагӀча даькъе цахоеш нийсденначa хӀамак тара лестар. Ниттa 1:1 счет а йолаш цхьанна командо совле ца йоаккхаш чакхдаьлар из вӀашагӀкхетар.

С. ПАРЧИЕВ.

Цу дийнахьа хьалхарча лиге хянна кхыдола ловзараш иштта чакхдьиннад: «Алга» — «Жальгирис» — 1:1, «Памир» — «Динамо» — 3:2, «Торпедо» — «Факел» — 2:1, «Колхозчи» — «Шинник» — 0:0, «Днепр» — «Трактор» — 1:1, «Металлург» — «Кузбасс» — 2:0, «Таврия» — «Звезда» — 1:0, «Металлист» — «Уралмаш» — 0:0, «Спартак» (Орджоникидзе) — «Нистру» — 1:1, «Кубань» — «Спартак» (Ивано-Франковск) — 1:0, «Спартак» (Нальчик) — «Карпаты» — 2:2.

КХЕТАМ БАЛАР — ДЕРРИГА ТЕРКАЛДЕШ

Массанега а юкъера дешар денийтарга доаладо чӀоагӀа новкъостал ду кхузи доагӀача ноахалашта коммунистически кхетам балара гӀулакха юкъерча школа лоархӀаш чӀоагӀбара. Цудухьа кхетам балара процесс хаддаза эргайоаххаш тоаелга школа хӀара педагогически коллектива, хӀара кулгалхочун сатогӀа йола йоакхо а хинна дӀаэттед. «Вах санкетам болаш хиларех латт вай низ», — яьхад Л. И. Брежнева КПСС XXV съезде. Школе боацаш беш бола кхетама болх эргабоахаш тоабара керттера декхар да эттара хьалха цун коммунистически идейни лостам чӀоагӀбар. Кхетам балара балха декхарашта юкъе керттера моттиг дӀалоац вай кагиркой, дешархой марксистско-ленински мироовоззрени коммунистически нравственности йолаш хьалкхебар. Из ба дешархошта кхетам балара дакъьe оаха хьетача кьин керттера лостам.

Тха школе дукха болх бу вай парте документаш, эттара хьаляя цун съездий решенеш Ӏомайра. Укх тӀеххьарча хана чӀоагӀа айбеннаб дерригача школьни вахара идейни боарам. Из дувзадена ба вай мехка историе чухь хилача башха - дикача событешца: СССР керда Конституци тӀаэдарца. ВЛКСМ 60 шу дизарца, В. И. Ленин ваь 110 шу дизара накъадолхаш керда пионерски марш тӀаэцарца.

Идейно - кхетама балха керттера лостам а хинна дӀаэттад В. И. Ленина вахарген гӀулакхашкен хьежжа дешархошта кхетам лулга, ленински идейно-теоретически тӀехьале Ӏомаелга. Урокашка а классе йоацаш еча занятешка а дешархошта Ӏомаш В. И. Ленина вахарен гӀулакхийн керттера эташ, цун къастъаьста балхаш. Школе болх беш я «Вай ленински комсомол», «Колокол» яха клубаш.

Шоаш нийса хилар практике хьахьекхача дешархошта интернациональни кхетам балара формех цаl а хинна дӀаэттад школашка интернациональни доттагӀала клубаш хьаьр. Дукха ха я тха клуб болх беш йола. Тха школерча бераша дӀа-хьа кхьхтаю кхухьийт Казахстана, Грузе, Узбекистана, Прибалтика республикай дешархоашца.

Дукха ха хьалхагӀа дена доттагӀал леладу тха школо Къилбаседа-ХӀирий республикерча Майски школаца. ХӀаьта из доттагӀал шерра дукхагӀа чӀоагӀлуш хьа а доагӀа. Школа дукха цӀейша школая арахьара вахари тха доттагӀашца дувзаденна да. Эттара тӀехьара тха вӀашагӀкхетар «ЗӀамига лаьтта», «Юхадийндалар», «Целина» яхача Л. И. Брежнева книжкашта хетаь цхьана яьча конференце хилар.

Карара шу тхона къаьстта белгалдаьнна да: 30 мае доттагӀала фестивалаш хургья тха школай гор. Назранерча № 1 йолча школан Къилбаседа-ХӀирашкахьарча Майски школан. Цу цӀейна накъахка цӀенхаштта кийчлуш йоал тха школа.

Дешархой коммунистически уйла йолаш хьалкхебара юкъедоагӀа царна атеистически кхетам лулга, дын харц уйлашца а дынца шийца а цар машар хургбоацаш уж хьалкхебелга. Тхо долча вӀашагӀъеллай хьинаре атеистически пропаганда еш йола «Къона атеист» яха клуб. Школерча клубашка, краеведчески болх беча юкъагӀа, гонахьа гӀолла лелаш долча гӀулакхий шоашта хьашт долаш йола оагӀош тӀатеӀа Ӏомаеш хул дешархой. Хьекархочо могадьча литература тӀа болх беш шоаш хул уж. Из беча хана кердачоа духтӀабаларца дукъ а гӀа хьайт хул цар, дукхи керда дина хӀамаш кхетаду. «Мела хургва?», «Сон хай», «Хьон закони» яхача а кхыча а школьни клубашка, «Барабан» яхача дискуссиони клуба диспуташка дакъа а лоацаш шоашта хетараш бакъдаь хьахьоаяа Ӏомалу тха школьникаш, шоашта зеенна идейни информаци ювцаш дагавубл шоай новкъостаца. Пропагандисташта меттел а шоаш хул дешархой. Школе вӀашагӀъехкайагитбригадаш, бераша хьинаре дакъа лоац политинформацеш еча, «Учкома оаз», «Тха воттагӀар» яха а кхыдола а пенгазеташ арехец.

Коммунистически идеяшта хьинаре пропаганда ераш хиле дӀа а утташ, шоай идейни кхетам лакхбу дешархоша, дог тийша, чӀоагӀа уйлаш хьахул цар.

Л. КОДЗОЕВА,
классе боацаш школе боацаш беча балха Назранера района № 1 йолча юкъерча школа директора заместитель.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

17 АПРЕЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Ӏуйранна гимнастика.
9.05 — Къоначарна лоартӀа ГДР-ера из передача.
10.05 — Телевизионни художественни фильм. Йистедаьча — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — Телевизионни документальни фильмай программа.
15.45 — «Вай бош».
16.15 — «Восток» яхача клуба вкасе хилларги халагъа ансамбла концерт. Ташкентера передача.
16.45 — «Объектив».
17.15 — В. Кожевников. «Полынь-поле» яхача повеста вагӀонаш.
18.00 — Телевизионни очерк.
18.30 — «ХӀара сурта тӀа — малаш».
18.45 — «Тахан дунен тӀа».
19.00 — Концерт-вальс.
19.25 — Миллионий ленински университет.
19.55 — «Однофамилец» яхача телевизионни художественни фильма премьера I серя.
21.00 — «Ха».
21.55 — Хоккеех йола дунен чемпионат. СССР — Швеци. В. И. Ленина цӀерагӀча Центральни стадиона спорта Доккхеча передача. Перерыв йолча хана — «Тахан дунен тӀа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачай программа.
8.10; 16.15 — «Шахматни школа».
8.40; 9.40 — Ботаника. 6-гӀа класс.
9.00 — Советски уголовни права кердадаш.
10.10 — Французски мотт. 22-гӀа передача.
10.40; 11.40 — Обществоведени. 10-гӀа класс.
11.10 — Талант йола зритель. Хьалхара передача.
Студенташта-заочникашта
12.10 — Лекхара математика. 3-гӀа курс.
13.25 — Философи. Общественни саьнатама дун структура.
14.15 — Вузашка деша баха кийчлучарна. Математика.
14.45 — Алкогольни психозаш.
15.45 — Юкъерча бӀаьшерений искусство. Хьалхара передача.
16.15 — Передачай программа.
16.20 — «Сигал бесса портрет» яха художественни фильм.
17.45 — «Дунен халахьашта шахьера обозрени» (нохчий меттала).
18.00 — «Нохч-ГӀалгӀайче гӀоалаг». Информационни программа (эрсий гӀалгӀай меттала).
18.20 — «Къахьегамца я сига сийлаг». Диктор З. Салоева (гӀалгӀай меттала).
18.30 — «Дег-цӀена нах» (нохчий меттала).
19.00 — Хоккеех йола дунен чемпионат. Финлянди — Канада. В. И. Ленина цӀерагӀча Центральни стадиона спорта Доккхеча передача. Перерыв йолча хана — «Бийса даьккхала кийла шун, бераш!» яха передача.
21.00 — Документальни фильмай программа.
21.40 — «Романтикаш» яха художественни фильм.

18 АПРЕЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Ӏуйрана гимнастика.
9.05 — Мультфильм.
9.25 — «Однофамилец» яха телевизионни художественни фильм. 1-гӀа серя.
10.30 — «Кинопанорамай кербо». Кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — Документальни фильмай программа.
15.45 — Концерт.
16.00 — «Москвина уггара корадаш».
16.30 — «Шоаш лела моттиг хьабоалийта, зурманчаш!».
17.00 — Халкъа оаз СССР халкъа артиста Л. Иманова.
17.30 — Ӏилма вахар.
18.00 — «Стихаш — бераштa».
18.45 — «Тахан дунен тӀа».
19.05 — Телевизионни документальни фильм.
19.30 — «Однофамилец» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 2-гӀа серя.
21.00 — «Ха».
21.45 — «ДоттагӀий юкъ-сийсаг». Передача чакхъяьлча — «Тахан дунен тӀа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачай программа.
8.10 — Шоапа, вай — волей!
8.40; 9.45 — Физика. 9-гӀа класс.
9.05 — «Революци художникаш». Кинофильм.
9.15 — ПТУ дешархошта. Эрсий мотт.
10.10; 17.00 — Немецки мотт. 27-гӀа передача.
10.40 — Хьа ленински библиотека. «Апрельски тезисаш».
11.10 — Талант йола зритель. 2-гӀа передача.
11.40 — Композитор А. П. Бородин.
Студенташта-заочникашта
12.10 — Инженерни графика. 1-гӀа курс.
13.25 — Политически экономи.
14.15 — Вузашка деша баха кийчлучарна. Эрсий мотт.
14.45 — «Вай биографи». 1973-гӀа шу.
15.45 — «Юкъерча бӀаьшерений искусство». 2-гӀа передача.
16.15 — Ӏилма-популярни киноочерк.
17.00 — Передачай программа.
17.05 — Фильм-концерт.
18.00 — «Нохч-ГӀалгӀайче гӀоалаг». Информационни программа (эрсий нохчий меттала).
18.30 — «Литературни кхьара». А. П. Чехова цӀерагӀча библиотека книгаш дешархой бовзийтар вӀашагӀкхетар.
18.50 — ДукхагӀа дуах даьнабара керда товнаш. Предприяте гӀонна бола боллам.
19.15 — Хоккеех йола дунен чемпионат. Финальни группа дааккъешхой матч. ЦхьоалагӀча шоалагӀча перйодаш. В. И. Ленина цӀерагӀча Центральни стадиона спорта Доккхеча трансляци. — Перерыв йолча хана — «Бийса даьккхала кийла шун, бераш!».
21.00 — Ӏилма-популярни фильмай программа.
21.45 — Хоккеех йола дунен чемпионат. Финальни группа даакъешхой матч. КхоалагӀа перйод.
22.20 — Телевизионни художественни фильм.

РАДИО

17 АПРЕЛЬ

6.40 — «Юртара вахар» (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — «ХӀара ладувгӀачунга дӀаяхоачаргдолаш». Лектора-атеиста Ф. Г. Хрусталева къамаьл (эрсий меттала).
8.15 — Передачай программеш хаоттамаш (эрсий меттала).
8.25 — Хоамаш.
8.35 — Ашараш (гӀалгӀай меттала).
8.45 — «Коммунистически идеала идеал» яха беседа (эрсий меттала).
9.15 — ДӀаяхача замах юкъедаршашца лоаттабеча къаьсама темашка моттигерча автораш произведенеш (нохчий меттала).
9.30 — «Къона заманхо» яха радиожурнал (гӀалгӀай меттала).
10.00 — Передачай программеш хаоттамаш лаьцаш (эрсий меттала).
10.01 — «ӀаргӀанарча политдения» (эрсий меттала).
16.15 — Хьалхарча коммунистически субботника 60 шу дизарга! Радиокомпозици (нохчий меттала).
16.30 — Хьалха латтача хьийбаш леладераш — концерт (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).

18 АПРЕЛЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Ашараш (нохчий меттала).
8.15 — Передачай программеш хаоттамаш лаьцаш (эрсий меттала).
8.20 — Передачай программеш хаоттамаш лаьцаш (нохчий меттала).
8.25 — Хоамаш.
8.35 — Пятилетакй къахьегама рейтинг (эрсий меттала).
8.50 — Ашараш (нохчий меттала).
9.15 — Дунеххалахьашта шахьера обзорени (гӀалгӀай меттала).
9.30 — «Барт болча дезале» яха радиожурнал (эрсий меттала).
9.50 — Ашараш (эрсий меттала).

Хоттам

Тахан республике гӀоллен Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, Ӏуйренна цхьайолча моттигашка догӀа а делхаш. малхбузехьара секунде 2—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 5—10, Грозне 8—10 градус йӀовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йовцаш, цхьайолча моттигашка дохк а доллаш, малхбузехьара секунде 3—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хиле фегара температура бийсана —4 +1, дийнахьа +5 +10 градус йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски ул. 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителя — 9-24-03; бехктохкама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностен транспортен — 9-24-01; юрта бохама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кисьмой — 9-24-07; корректорсве — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувла шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ05126. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковсе, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2372.